

خبرې او سندرې

د نړۍ شاعران

Ketabton.com

ژباړه: نجيب منلی

کابل ۱۴۰۰ هـ.ل

دا مجموعه

په دې مجمرعه کې د نړۍ د پنځوسو شاعرانو د شعرونو بېلگې چې ما په مختلفو وختونو کې د مختلفو انکېزولو له مخې پښتو ته ژباړلي دي وړاندې شوې دي.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

خبرې او سندرې

که د لسو ځوانو شاعرانو لس پښتو شعري مجموعې دغه اوس زما مخې ته پرتې وي او د معشوقې خصوصيات يې بېل بېل په يوه پاڼه کې وليکم:

هره يوه به يې بېسارې ښايسته وي، هره يوه به يې له عاشقه لرې وي، هرې يوې ته به عاشق په يوه کمين کې او رقيب په بل کې ناست وي. د ځوانو اکثر ښځينه شاعرانو مو هم همدا حال دی.

په دې برخه کې به دقيقه څېړنه موږ ته ډير نور داسې جزئيات په لاس راکړي چې په اخره کې ممکن نتيجه دا وي چې ټولو يوه کس ته شعر ليکلی دی. د ځينو ناقدانو په وينا عمومي مينه اصلا نه شته، ځانگړې مينه شته. د دې لپاره چې له عمومياتو راوځو او شعر مو د خصوصي احساس څښتن شي ژباړې ته اړتيا شته چې وگورو د نړۍ مشهور شاعران څرنگه مينه انځوروي او هغه څه راته وايي چې په خپلو حواسو يې درک کوي.

د عشقي شعرونو ترڅنگ زموږ د نورو ډېرو شعرونو مفاهيم هم د زاړه نقد پر اصولو ولاړ دي. يوشمير پخوانيو نقادانو به له شعره يوازې دا ټکي غوښتل:

موسيقي، تخيل، ژبه او د لفظ او معنا ترمنځ رابطه

د موسيقي بحث ژور دی، چې د ټول شعر موسيقي، د هر لفظ موسيقي د هرې کلمې او د هغه له څنگلورې سره گډه موسيقي او د هرې کلمې دننه د حروفو موسيقي هم پکې شامله ده.

د شعر داخلي موسيقي ته مو نن سبا له څو مخکښو شاعرانو پرته ښايي ډيرو کمو پام کړی وي حتی د عمومي اهنگ له مخې مو اکثر د خپلو غزلو لپاره تر ډيره پر دولس او پنځلس سيلابونو تکیه کړې ده. ازاده شاعري مو هم محدود وزنونه لري. د لفظ او معنا تړاو بيا هغه وخت اهميت پيدا کوي چې نوي موضوعات او مفاهيم په شعر کې ځای کړو. همدې اندېښنو ته ځينو افغان شاعرانو په تيرې شاوخوا نيږې پيرې کې پام کړی او يوشمير ازاد شعرونه يې ليکلي دي، دا کتوره هڅه غالباً د دې لپاره وه او ده چې له تکراره راوځو خو گومان کوم د کميس له بدليدو سره فکر نه بدلېږي. د زاړه کميس (غزل، رباعي، قصيده...) لمن هم د شعر هغه تعريف ته تنگه نه ده چې نامتو امريکايي شاعر رابرت فراست (۱۹۶۳-۱۸۷۴) کړی دی: «کله چې عاطفه فکر پيدا کړي او فکر کلمات»

يوه برخه شاعرانو مو بيا د تکرار د مخنيوي لپاره د شعر ځولۍ د گاونډيو پر پله د اروپايانو په تقليد غورولې، اسطوري پکې راغونډوي او د پېچلو روحي موضوعاتو بيان ته يې د شعر ځادر ویر کړی دی. دا هڅې ښايي هغه وخت اغېزمنې وي او په ځای وي چې د اروپايي شاعرانو ډير شعرونه ولولو، پوه شو چې اسطوره څرنگه او څه

وخت د استعمال ده او څرنګه د شعر غمی کیدای شي. همداراز په دا ډول شعرونو کې د اروپایي ناقدانو غوښتنو ته هم پام وکړو.

د ښه شعر لپاره یو شمیر اروپایي کره کتونکي پر دې تکیو تینګار کوي:

چې په شعر کې یو فکر وي

د خپل فکر لپاره مو ښه شعري چوکاټ پیدا کړی وي

د شعر لپاره مو مناسب کلمات غوره کړي وي

له موضوع سره مو سم تصویر انتخاب کړی وي

هرهغه څه چې اضافي دي هغه مو لرې کړي وي

نه مو خبره په ډیرو لنډو بیان کړي وي نه مو غځولې وي

شعر مو داسې لیکلی وي چې د لوستونکي عاطفه مو پارولې وي

او ځیني شعرونه چې سمدستي عاطفي عکس العمل نه لري دا کمال ولري چې تدریجي اغیزې وشیندي.

په دې ډول په شعر کې د یوه فکر د ځاییدو په خاطر یو ډول توازن پکار دی. د دغه اندول د سم درک لپاره د

نړۍ د ښو شاعرانو د شعرونو لوستل ضروري دي چې عملاً پوه شو.

همداراز ښه نړیوال شعرونه مور په یوې فردي ژورې تجربې کې شریکوي چې داسې شعرونه ممکن افغان شاعر

په خپل شعر کې د عمومياتو او تکرار ویلو پر ځای د خپلو تجربو شراکت ته وهڅوي. د نړۍ د ښو شاعرانو

فردي تجربه زمور د گڼو شاعرانو په څیر یوازې په خیال ولاړه نه ده، فکر هم ورسره مل دی چې دغه فکر یې د

تکرار له دایرې باسي.

قلندر مومند په یوه بیت کې وايي:

د پرکار په څیر څرخیرم د هدف په منزلونو

انها ته چې رسیرم ابتدا مخې ته راشي

استاد شاعر قلندر مومند که د هدف د ترلاسه کولو لپاره دا بیت لیکلی دی په پښتو شعر کې له دغه څرخه د

راوتلو لپاره ښايي تر ټولو اسانه لاره دا وي چې د نورې نړۍ شعرونه مطالعه کړو، هغو ته څیر شو چې شاعران

یې څرنګه او څه ډول خپل احساس بیانوي.

په دې کتاب کې مو استاد منلی د نړیوالو له شعرونو سره اشنا کوي. د ده دا هڅه رنگینه هڅه ده چې هم د

لویدیځ د اوسنیو او پخوانیو یوشمیر شاعرانو شعرونه یې ژباړلې دي او هم یې د ختیځ د یوشمیر اوسنیو او

پخوانیو شاعرانو شعرونه پښتو کړي دي.

دا مجموعه ښايي زموږ يوشمير شاعرانو ته دا گټه ورسوي چې په نوي انداز شاعري وکړي، فکر په شعر کې په طبيعي ډول ځای کړي، عادي موضوعات شعري کړي او لکه گڼ اروپايي شعرونه مکان ته په شعر کې ځانگړی اهميت ورکړي.

زموږ په اوسنيو شعرونو کې واړه مکانونه لږ يادېږي. دلته په دې مجموعه کې د شاعر گيوم اپولينير په شعر کې د (ميرابو) په نوم د پاريس د سيند پر سر پله ته اشاره شوې:

زموږ د لاسونو تر پله لاندې

د تليپاتي نظرونو

ستړې څپې دي چې بهېږي

شپه دې راشي، وخت دې پوره شي

ورځې تېرېږي، زه پاتې کېږم

د دې اوبو غوندې مو مينه په تېرېدو ده

مينه ځي، درومي

ژوندون مو څومره په ورو تېرېږي

هيڅې مو څومره له شدت ډکې

....

....

....

د ميرابو د پله تر لاندې سپن بهېږي

شپه دې راشي، وخت دې پوره شي

ورځې تېرېږي، زه پاتې کېږم

زموږ د شعر دا اړخ هم ماته کم رنگه ښکاري چې ليدلوری يې محدود دی داسې لږ شعرونه ښايي ولرو چې حال له ماضي سره ماضي له راتلونکې سره پکې يوځای شوې وي او دا زمانونه لکه لنډه کيسه پکې تيرير راغلي وي. د نورو شعرونو ژباړې ممکن زموږ شاعر دغه ليدلوري ته هم متوجه کړي.

ژباړل شوي شعرونه که زموږ شاعرانو ته ډیر څه ورکوي، ژباړه یې اسانه نه ده. د منلي صاحب په څیر استادان دا کار کولی شي چې هم په پردیو ژبو (فرانسوي او انګلیسي) مسلط وي هم په خپله ژبه دومره حاکم وي چې پرې شعر لیکي، داستان لیکي او نقد لیکي.

د منلي صاحب د برلاسي سربیره د بلې ژبې د شعر د کلماتو ژباړه ښايي سخته نه وي خو د احساس انتقال له یوې ژبې بلې ته ستونزمن کار دی.

ښايي د همدې لپاره ښاغلي منلي د فرانسوي شاعر لويي اراکون د شعر یوه برخه داسې ژباړلې:

له ښادۍ نه چې غږېږي، د هغوی سترگو کې غم وي

بل څه نه دي، بس د مړې هیلې سلګۍ ده

ربايي لاس کې شلېدلې تار نیولې!

خو بیا هم زه درته وایم، ښادي شته ده

په اصلي ژبه کې ربایي نه دی یاد شوی ځکه چې رباب خو فرانسویان نه لري هلته د ګیتار هنرمند یاد شوی دی. منلي صاحب په دې کتاب کې د اسپانیایي شاعر فدريکو ګارسیا لورکا شعر په دې عنوان ژباړلې «لماڅخه ته ولاړه نجلۍ» او په یوه برخه کې یې راغلي دي:

دا د تیونو شني هندوانې دي

د لمونځ دعا ته نذر کې ورکړه

په لماڅخه ولاړه نجلۍ او د لمونځ په وخت دعا افغان تصویر دی او احساس یې هم وطني دی.

له یوې ژبې بلې ته د احساس د دقیق انتقال ستونزې یوشمیر ناقدان له پخوا راهیسې دې ته هڅولې دي چې په زغرده له یوې ژبې بلې ته د شعر له ژباړې سره مخالفت وکړي... د دریمې قمري پېړۍ نامتو عرب نقاد جاحظ (775 م - 868 م) په خپل مشهور اثر (الحيوان) کې لیکي چې شعر نه ژباړل کېږي. د جاحظ په وینا که شعر ترجمه شي نو په نثر به بدل شي او عادي نثر به هم نه وي ځکه چې عادي نثر تل تر هغه نثر ښایسته دی چې له شعره ترلاسه شوی.

بل لور ته هغه کره کتونکي چې د شعر له ژباړې سره مخالفت نه کوي له دې سره مخالف دي چې په معنا کې د احساس د انتقال په خاطر تغییر راشي. دا ډله چې د شعر د ژباړې پلوي کوي، استدلال یې دا دی چې د نورو ژبو ژباړل شوې شعرونه مور ته یوه نوې کړکۍ پرانیزي چې له دې کړکۍ نرۍ ته په نوي نظر کتلی شو.

د ژباړې له لارې دې هدف ته د رسيدو لپاره لاره پوټلنه ده، کندی کپړه ده، هواره نه ده. لومړی خو ځيني شعرونه د ژباړې نه دي ځکه چې يو مفهوم په يوه ژبه کې ښه افاده کيدای شي او د کلتوري اغيزو تر سيورې لاندې نورې پټې معناوې خپلوي چې د ژباړې په وخت يې افغان لوستونکي ته ليردول سخته کيږي.

زما خپله تجربه دا ده چې په يوه اوږده شعر کې کله ناکله يوه کلمه ټول شعر له ژباړې باسي. د «تنسی» يا هيرول په نوم د عرب شاعر محمود درويش (۱۹۴۱-۲۰۰۸) يو شعر دی. کوم قوت چې د همدې «تنسی» په لفظ کې پروت دی چې هم لنډه ده، هم سين لري او هم په اخره کې اوږد واول «مقصوره يا» چې د ياس معنا تداعي کوي په پښتو کې معادله کلمه نه لري. يوازې ممکنه ده چې معنا يې انتقال شي. د دې شعر يوه برخه ما داسې ژباړلې ده:

ته هيريرې، لکه ته چې کله نه وې
ته هيريرې، لکه مړشوی مرغه
ته متروکه کلیسا يې، ته هيريرې
لکه د لارې د سر مينه
لکه په واوره کې گل...
ته هيريرې

يوشمير کلمات تر ظاهري معنا ورها خوا نورې معناوې لري چې هغو ته مجازي وايو خو ځيني کلمات تر مجاز هم ورها پلو ځيني پټې معناوې لري. لکه د تنسی کلمه د محمود درويش په پورتنی شعر کې. کله ناکله بيا د ژباړې په وخت د يوه لفظ معناوې غبرگې شي چې ژباړه نوره هم ورسره سخته شي: حافظ شيرازي وايي:

دوش در حلقه ی ما قصه ی گيسوی تو بود
تا دل شب سخن از سلسله موی تو بود

دوش د تيرې شپې معنا ورکوي، دوش رمنځې ته هم وايي نو د همدې دوش لپاره په دې شعر کې د محفل پر ځای د (حلقه) کلمه کاريدلې ده چې له وينستو سره تړاو پيدا کوي. په دوهم بيت کې بيا شپه ده چې توره وي او له تورو وينستو سره ارتباط پيدا کوي د دغه ډول بيتونو ژباړه بيا نوره هم سخته کيږي.

د شعر د ژباړې ستونزې ژباړونکي مجبوره کوي چې د ترجمې ځيني اصولو ته شا کړي. لکه استاد منلي چې په دې کتاب کې په ځينو ځايونو کې همداسې کړې دي. استاد په دې کتاب کې د ژباړې يو بل اصل هم غورځولی دی هغه د ژباړې ژباړه ده او پر بل اتکا ده، خو په دې برخه کې منلي صاحب د يوه صادق ژباړونکي په توگه د هغو کسانو نوم هم په امانتدارۍ اخلي چې د ترجمې پرمهال يې مرسته ورسره کړې ده. دې مرستې هم گټه رسولې هم

تاوان، کټه يې دا ده چې يو بهرنی شعر پښتو شوی دی او زیان يې دا دی چې منلي صاحب خپلو هغو دوستانو ته هم د ځان په سترګه کتلي دي او پر هغوی يې اعتماد کړی دی په داسې حال کې چې منلی صاحب د افغانستان د يوه منلي ليکوال په توګه د يوه شاعر، د يوه نقاد په توګه د هغه شعر باريکی په طبيعي ډول ډیرې ښې درک کولی شي چې په هغه ژبه پوهیږي. د منلي صاحب تر دې اعتماد پورې به د کتاب يو عربي شعر راواخلم چې دوی د بل په مرسته ترجمه کړی دی. په دې شعر کې معنا رسيدلې، شعریت په ځینو برخو کې په نیمه لاره کې پاتې شوی، مثلاً په ژباړه کې لولو:

سپين وينسته مې په سر ښکارې

دا ژباړه د هغه چا په حساب سمه ده چې عادي مطلب ژباړي خو په اصلي شعر کې همدا جمله داسې ده:

« ځوانې له لاسه تللي

زرښت مې سر نیولی»

د همدې عربي شعر په يوه بله برخه کې راغلي:

خو ای کاش چې اې زما د زيږيدو کړلې ورځې

تا پسې بل سبا نه وای

په اصلي شعر کې دلته همدا (سبا) راغلی خو په دې شکل:

کاش چې دا کلوزه

بې سبا وای..

د همدې شعر بله برخه:

بې ځواني د عمر شپې وې

دې ژوندون کې سپرلی نه و

اصل ته نژدې:

« زه يو عمر بې شبا به

زه يو ژوند وم بې بهاره»

يو بل ځای دا عربي شعر داسې ژباړل شوی:

« محبت په درد اخلم»

له اصله که دا وژباړل شي داسې راځي:

مینه مې اخیستې په عذاب ده

پیرودلې له هغو چې يې پیرلې

که چیرته پښتانه دې ته انتظار شي چې د ژباړې ټول منل شوي اصول به مراعاتوو کنه انتظار به کوو نو گومان نه کوم چې د نړۍ مهم اثار به دې ژبې ته ژباړل کېږي، ځکه چې بیا به د استاد منلي په څیر یو لیکوال په سختی موندل کېږي چې هم په فرانسوي ژبه حاکم دی، هم په انګلیسي ښه پوهیږي او هم د پښتو لیکوال دی. د کورونو په کال چې دې اخیستونکې ناروغۍ د افغانانو ژوند ترېخ کړی و، خپله استاد هم په دې وبا اخته شوی و او بیا یې هم مور تاسو ته د نړۍ دا مهم شعرونه رارسولي دي، مننه نه، منې کې دي. د دوی پر ژوند دې برکت وي.

اجمل پسرلی

گیوم اپولینر – Guillaume Apollinaire

۱۸۸۰-۱۹۱۸

د فرانسی د شلحې پېری یو تر ټولو مهم شاعر بلل شوی دی چې د شلحې پېری د لومړیو کلونو د څو مهمو مکتبونو او سبکونو لکه کوبیسم (Cubisme)، اورفیسم (Orphisme) او سورریالیسم (Surréalisme) په سرلارو کې شمېرل کېږي. د کالیکرام (Calligramme) چې شعر د انځور په بڼه لیکل کېږي په برخه کې یې هم هڅې د یادولو دي.

د سورریالیسم کلمه هم ده ایجاد کړې ده. د دې ادبي مکتب په تعریف کې وايي: «کله چې انسان وغوښتل چې د تک پېښې وکړي نو ارا به یې اختراع کړه چې له پښې سره هېڅ ورته

والی نه لري. په دې توګه، پرته له دې چې په خپله هم پرې پوه شي، انسان سورریالیسم را منځ ته کړ.»

د کالیکرام بېلګې:

<p>اس</p>	<p>په تبغ وهلې کوتره:</p> <p>Douces figures poignardées MIA MAREYE YETTE LORIE ANNIE et toi MARIE où êtes- vous ô jeunes filles MAIS près d'un jet d'eau qui pleure et qui prie cette colombe s'extasie</p>
-----------	--

د میرابو پول¹

د میرابو د پله تر لاندې، سېن بهېرې
ورسره زموره مینې
ایا په کار دي چې رایاد کړم
د غم پسې به خوشالي وه
شپه دې راشي، وخت دې پوره شي
ورځې تېرېرې، زه پاتې کېږم
لاسونه یو بل ته ورکړي، مخامخ یو
زموږ د لاسونو تر پله لاندې
د تلپاتې نظرونو
ستړې څپې دي چې بهېرې
شپه دې راشي، وخت دې پوره شي
ورځې تېرېرې، زه پاتې کېږم
د دې اوبو غوندې مو مینه په تېرېدو ده
مینه ځي، درومي
ژوندون مو څومره په ورو تېرېرې
هیله مو څومره له شدت ډکې
شپه دې راشي، وخت دې پوره شي
ورځې تېرېرې، زه پاتې کېږم
ورځې تېرېرې، اونۍ تېرېرې
نه تېر وختونه نه تېرېرې مینې
بېرته راگرزي
د میرابو د پله تر لاندې سېن بهېرې
شپه دې راشي، وخت دې پوره شي
ورځې تېرېرې، زه پاتې کېږم

Le Pont Mirabeau

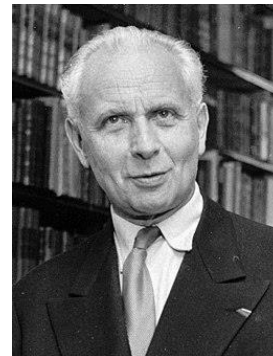
¹ په پاریس کې د سېن سیند له پاسه د یو پول نوم

Sous le pont Mirabeau coule la Seine
Et nos amours
Faut-il qu'il m'en souviene
La joie venait toujours après la peine
Vienne la nuit sonne l'heure
Les jours s'en vont je demeure
Les mains dans les mains restons face à face
Tandis que sous
Le pont de nos bras passe
Des éternels regards l'onde si lasse
Vienne la nuit sonne l'heure
Les jours s'en vont je demeure
L'amour s'en va comme cette eau courante
L'amour s'en va
Comme la vie est lente
Et comme l'Espérance est violente
Vienne la nuit sonne l'heure
Les jours s'en vont je demeure
Passent les jours et passent les semaines
Ni temps passé
Ni les amours reviennent
Sous le pont Mirabeau coule la Seine
Vienne la nuit sonne l'heure
Les jours s'en vont je demeure

لوي اراگون – Louis Aragon

۱۸۹۷ – ۱۹۸۲

لوي اراگون، فرانسوي شاعر، ناوليست، او سياستوال دی چې د شلمې پېړۍ فرانسوي ادبياتو کې يې هم په تخليقي برخه کې او هم د ادب د تيوري په برخه کې د پام وړ کار کړی دی. په لومړي سر کې يې له اندرې بروتون (André Breton)، تريستان زارا (Tristan Tzara)، پول اېليوار (Paul Eluard) او فيليپ سوپو (Philippe Soupault) سره د پاریس د دادايي (Dadaïsme) کړۍ جوړه کړه، وروسته يې د سوررياليسم (Surréalisme) د ادبي مکتب په رامنځ ته کولو کې مهم نقش ولوباوه او په ۱۹۳۱ کې يې سوسياليستي رياليسم ته مخه کړه. د دويمې نړۍ والې جگړې پر مهال د فرانسې د مقاومت فعال غړی و او د فرانسې د مقاومت د ادبياتو په وده او پراختيا کې يې د سرلاري نقش درلود.

له خپلې مېرمنې اېلزا تريولې (Elsa Triolet) سره يې د جوايي ناولونو يوه لړۍ هم خپره کړې ده.

بې له تا نه به زه څه وم؟

که راغلي راته نه وای، بې له تا نه به زه څه وم
زه به څه وم؟ په ځنگله کې به یو زړه، په خوب ویده وای
د ساعت پر مخ ولاړه یوه ستنه
بې له تا نه به زه څه وم؟ زه به هسې یو تش زور وم.
د انسان د ژوند خبرې ما له تا نه دي زده کړې
زه نړۍ ته نور د تا له سترگو گورم،
ما هر څه له تا زده کړي: له چينې نه اوبه څرنګه څښل کېږي
لاروی چې پر لار ځي سندرې وايي، پسې ځنگله تکرارېږي
ما هر څه له تا زده کړي، ان د زړه تر رېږدېدلو
څه چې یمه، ما هر څه له تا زده کړي
چې غرمه کې رڼا ورځ وي او اسمان هم شین کېدای شي
چې بنادي د دوکانونو څراغ نه دی
د دې عصر په دوزخ کې تا له لاسه ونيولم
دې دوزخ کې چې انسان ته دوه په دوه اوسېدل نه زده
د نېکمرغه عاشق غوندې، تا له لاسه ونيولم.
له بنادي نه چې غږېږي، د هغوی سترگو کې غم وي
بل څه نه دي، بس د مړې هیلې سلګۍ ده
ربابي لاس کې شلېدلی تار نیولی!
خو بیا هم زه درته وایم، بنادي شته ده
له خوبونو نه د باندې او له ورېځو نه رابښکته!
ځمکې، ځمکې راشه گوره، د بنادي ورک ساحلونه

Que serais-je sans toi

Que serais-je sans toi qui vins à ma rencontre
Que serais-je sans toi qu'un cœur au bois dormant
Que cette heure arrêtée au cadran de la montre
Que serais-je sans toi que ce balbutiement

J'ai tout appris de toi sur les choses humaines
Et j'ai vu désormais le monde à ta façon
J'ai tout appris de toi comme on boit aux fontaines
Comme on lit dans le ciel les étoiles lointaines
Comme au passant qui chante on reprend sa chanson
J'ai tout appris de toi jusqu'au sens du frisson

J'ai tout appris de toi pour ce qui me concerne
Qu'il fait jour à midi qu'un ciel peut être bleu
Que le bonheur n'est pas un quinquet de taverne
Tu m'as pris par la main dans cet enfer moderne
Où l'homme ne sait plus ce que c'est qu'être deux
Tu m'as pris par la main comme un amant heureux
Qui parle de bonheur a souvent les yeux tristes
N'est-ce pas un sanglot de la déconvenue
Une corde brisée aux doigts du guitariste
Et pourtant je vous dis que le bonheur existe
Ailleurs que dans le rêve ailleurs que dans les nues
Terre terre voici ses rades inconnues

د مینې کم ټکي

د مینې ټکي دومره کم دي
چې سر تر پایه پرې دردېږم
ځکه جملې سره رانغاړم.
را ته ویل دومره ترخه شي
لکه غنم چې په لرونو رېبل کېږي
د مینې ټکي دومره کم دي
چې سر تر پایه ټول یو شک شم
چې اظهار شوې مینه څه ده؟
زه د واټونو دروېزگر یم
هیڅوک زما سندره ناوري
د مینې کم ټکي تر غوږو نه رسېږي
د مینې ټکي دومره کم دي
ټول دي یو بل ته سره ورته
ځکه مین واړه یو رنگ دي
ځکه شعرونه ټول یو شان دي
چې مینه وایم رنگ مې سور شي
په دې د زړه سوډه نه کېږي
د مینې ټکي دومره کم دي
چې نه پوهېږم چې څه وکړم
د ورېځو سپینې راخوږې کړئ
د جنت او د دوزخ کیسې ته کوره
مرگ او ژوندون ورته یو شان دي
او دغه زموږ خبرې واړه
ویشتل شوې څو مرغی دي

Du peu de mots d'aimer

Du peu de mots d'aimer j'ai peine
Qui fait que la phrase me faut
Je ne sais rien voir que mes veines
Et m'est la parole inhumaine
Comme blessé le blé la faux

Du peu de mots d'aimer j'ai doute
De ce qu'est l'amour exprimé
Je suis le mendiant des routes
Personne ma chanson n'écoute
N'entend le peu de mots d'aimer

Du peu de mots toujours les mêmes
Qui font semblables les amants
Et plus encore les poèmes
A rougir de dire je t'aime
Comment se contenter comment

Du peu de mots d'aimer que faire
Battez les cartes des nuées
Le jeu du ciel ou de l'enfer
A vivre ou mourir ne diffère
Les mots sont des oiseaux tués

محمد کمال الشناوی – Mohammad Kamal El-Shennawi

۱۹۲۱-۲۰۱۱

مصری سینماگر، دتلویزیون او سینما لوبیغاری او شاعر.²

² شعر د فرید الاطرش د یوې سندرې له مخې له عربي څخه ژباړل شوی. د عربي متن په پوهېدو کې راسره ښاغلي الله نور سېلاب مرسته کړې.

د زېږېدو ورځ

ای زما د زېږېدو کړې وړځې بیا هم راغلې
ماشومتوب مې را نه تللی
سپین وېښته مې پر سر ښکاري
خو ای کاش چې ای زما د زېږېدو کړې وړځې
تا پسې بل سبا نه وای
کاش چې زه د ژوند صحفې ته
له ازله داخل نه وای!
ژوند مې وکړ خو پوه نه شوم
چې دا هم گوندې ژوندون و
کاش چې زه هم له ازله
تش یو روح وای پاتې شوی.
بې ځوانۍ د عمر شپې وې،
دې ژوندون کې سپرلی نه و.
محبت په درد اخلم
که بې څوک راباندې پلوري
زه یو وهم، یو سراب یم.

يوم مولدى

عُدت يا يوم مولدي
عُدت يا أيها الشقي
الصبا ضاع من يدي
و غزا الشيب مفرقي
ليت يا يوم مولدي
كنتَ يوما بلا غد
ليت أني من الأزل
لم أعش هذه الحياة
عشتُ فيها و لم أزل
جاهلا أنها حياة
ليت أني من الأزل
كنتَ روحا و لم أزل
أنا عمر بلا شباب
و حياة بلا ربيع
أشتري الحب بالعذاب
أشتري فمن يبيع
أنا وهم
أنا سراب

امير خسرو دهلوی

۱۲۵۳ - ۱۳۲۵

ابوالحسن یمین الدین خسرو چې په خسرو دهلوي مشهور دی د هند له سترو پارسي ژبیو شاعرانو دی.

امیرخسرو، چې اصل یې د بلخ دی، د خواجه نظام الدین اولیا له مریدانو څخه و. په تصوف کې یې لوی لاس درلود.

په هندي موسیقي کې د «غزل» بنسټگر بلل کېږي. د قوالي نسبت هم ده ته کېږي او د موسیقي د آلاتو په ایجاد کې یې هم د پام وړ کار کړی دي.

خه بنه زېرى په ما وشو چا وې ته راځې ننگاره
زما سر دې ترې قربان شي چې راځې په کومه لاره

سا مې شونډو ته راغلې، ياره راشه چې ژوندی شم
چې زه مړ شم وايه وايه چې راځې د خه له پاره

په دې رنگ به دې پرې نه ږدي، محبت کې جاذبې شته
جنازې ته که را نه غلې هم به راشې تر مزاره

د سارا ټولو هوسيو سر د عجز په تېره اېښی
بس د دې په انتظار کې چې به ښکار ته راشې ياره

چې يو ځلې په ما راغلې دين او زره دې رانه يوړل
لا به خه شي که په دې شان راته راشې دوه درې واړه

خبرم رسیده امشب که نگار خواهی آمد
سر من فدای راهی که سوار خواهی آمد

به لبم رسیده جانم، تو بیا که زنده مانم
پس از آنکه من نمانم به چه کار خواهی آمد

کششی که عشق دارد نگذاردت بدینسان
به جنازه گر نیایی به مزار خواهی آمد

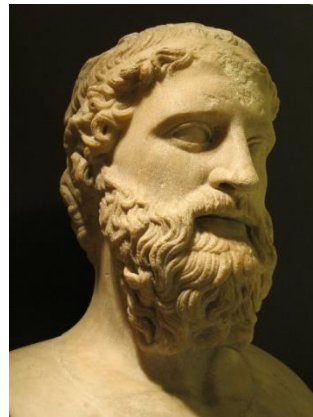
همه آهوان صحرا سر خود نهاده بر کف
بامید آنکه روزی به شکار خواهی آمد

به یک آمدن ربودی دل و دین و جان خسرو
چه شود اگر بدینسان دو سه بار خواهی آمد

اناکریون – Anacreon

۵۵۰ ق.م – ۴۶۴ ق.م

د پخواني يونان شاعر چې د خپل هنر ډېره برخه يې د مينې د بانډار شاعرۍ ته ځانگړې کړې ده. په پخواني يوناني ادب کې «اناکریوني شاعري» هغه شعر ته ويل کېږي چې له ذوقې (غير جدي) مسایلو سره کار لري (لکه مينه، ساز او شراب). اناکریوني سبک په خپل ظرافت او ساده کې پېژندل کېږي. اناکریوني سبک خپل خاص وزنونه لري چې په راوړوسته پېړيو کې يې په يونان او روم کې ډېر پلويان وموندل. اناکریون په شعر کې افراط نه خوښوي («زه مينه کوم او مينه نه کوم، زه لېونی يم او لېونی نه يم»)

بښځې³

طبیعت ورکړل غوايانو ته بښکرونه
او اسانو ته سمونه
و سويانو يې چالاکې پښې ورکړې
د زمريو برخه خوله، تېره غاښونه
د ماهيانو په نصيب شول شپېرونه
او مرغانو ته يې ورکړلې وزرې
نارينه وو ته غټ زړه او کلک هوډونه
نور نو بښځو لره هېڅ هم پاتې نه شول
نو چې بښځو ته به څه وي ورکړل شوي؟
دا بښکلا ده
چې تر سپره هم ځواکمنه
او لا کلکه تر نېزو ده
بښکلې بښځه ده برلاسي
پر فولادو او اورونو

³ د الکساندر مشار (ALEXANDRE MACHARD) او لوکونت دو لیل ([Leconte de Lisle](#)) د فرانسوي ژباړو له مخې

ΑΛΛΟ ΕΡΩΤΙΚΟΝ. (B. 24.)

Φύσις κέρατα ταύροις,
ὄπλας ἔδωκεν ἵπποις,
ποδωκίην λαγωοῖς,
λέουσι χάσμ' ὀδόντων,
5 τοῖς ἰχθύσιν τὸ νηκτόν,
τοῖς ὀρνέοις πέτασθαι,
τοῖς ἀνδράσιν φρόνημα.
γυναιξίν οὐκ ἔτ' εἶχεν.
τί οὖν; δίδωσι κάλλος
10 ἀντ' ἀσπίδων ἀπασᾶν,
ἀντ' ἐγγέων ἀπάντων.
νικᾷ δὲ καὶ σίδηρον
καὶ πῦρ καλή τις οὔσα.

ناديا انجمن

۱۹۸۰-۲۰۰۵

ناديا انجمن د افغانستان د دري ژبې شاعره ده. په هرات کې زېږېدلې. د طالبانو د واک پر مهال يې خصوصي زده کړې وکړې او وروسته يې د هرات پوهنتون د ادبياتو پوهنځي ولوست. په ۲۰۰۴ کال کې يې لومړۍ شعري ټولګه «گل دودۍ» چاپ شوه. د کورني تاوتریخوالي له امله د ۲۰۰۵ کال د نومبر پر پينځمه ووزل شوه.

تېښته

زموږ زړونه ستړي شوي
له دردونو، ناچارو
موږ ورک شوي يو په خاورو، په تيارو کې
خو روان يو، بيا راتله زموږه نه شته
ښه چې وتښتو له دغو
ابته، تشو خبرو
د جنت د باغ مرغۍ يو
د دنيا په لومه نښتې
بې گناه په دغو خيرو کې يو پاتې
هر هر چا مو پر وزرو غشي وارکړل
نور نو وس د خوابدۍ راپاتې نه دی
دا دنيا موږ ته زندان و موږ ترې په قلفونو
ښه چې خلاص شو مړي توب نه
نور مو نشته خوشې هڅو سره مينه
زموږ زړونه ستړي شوي
له دردونو، ناچارو

فرار

خسه شد دل‌هاي ما از دردها، بيچارگي‌ها
گم شدیم آخر میان خاک‌ها در تیرگی‌ها

می‌رویم این بار و ما را نیست برگشتی دوباره
ای خوشا بگریختن از دست این بیهودگی‌ها

مرغی از باغ ارم بودیم اندر دام گیتی
بی‌گنه ماندیم در دامان این آلودگی‌ها

هر کسی آزد با تیری پر کوتاه ما را
بار دیگر نیست ما را تاب این آزدگی‌ها

دهر زندان بود و ما در بند قفل آهنینش
ای خوشا بر ما که رستیم از حصار بندگی‌ها

در تپش‌های مداوم نیست دیگر اشتیاقی
خسته شد دل‌هاي ما از دردها بیچارگی‌ها

اسد 1379

ماتېدل

خومره ساده خومره ريښتيني،
په غورېدلو دې باور و،
ته د خپل صبر کور کې
په انتظار کېښناسې
که پسرلی را نغی
بيا هم د خيال وږمو کې
ستا خوږې موسکا کوله
تا به سبا ته کتل
خو پسرلی په تا کې و نه غورېد
بخت دې له تا سره ياري و نه کړه
ته چې مينه شوې ظالې سيلی
ستا د اميد گلونه ورژول
غوتی و نه سپرل شوې
خانکې دې ماتې شوې

شکست

چه صادقانه، چه ساده
تو با یقین به شکفتن
درون حجره‌ی صبرت به انتظار نشستی
اگر بهار نیامد
تو با نسیم خیالت
لبی به خنده گشودی
و دل به آتیه بستی
ولی دریغ که هرگز
بهار در تو نجوشید
و بخت با تو نخندید
و تا به عشق رسیدی
بلای ظالم توفان
گل امید ترا چید و
ناشکفته شکستی

اسد 1380

چې...

د تا سترگو کې چې غم وي
راته بنسکاري چې په ما کې
يو څه شته دی چې ماتېږي
او چې ته د زړه له تله
کله مړاوی شې ، خپه شې
زړه مې ولوبېږي ، کنکل شم
بيا چې راوکورې ، بې حاله شمه
اوبه اوبه شم ورته

وقتی ...

وقتی که چشم‌های تو غمگین اند
حس می‌کنم که در من
چیزی شکستنی ست
وقتی تو از نهایت قلبت گرفته ای
تا انجماد دل‌ه‌ره پرتاب می‌شوم
وانگاه اگر نگاه تو جریان کند به من
ناگه ز خویش می‌روم و
آب می‌شوم

حوت 1381

سبا په شپه کې

ما لټولی یې، تر زر وارو ډېر
او په هر وار لټون مې
د تیږو بند مات کړی
تا پسې ډېره گرزېدلې یم، تر زر وارو ډېر
خو چې هر وارې گرزېدلې یمه
دا مې زده کړي چې موندای دې نه شم
له ما نه لېرې یې ته، ډېر لېرې یې
خو ستا جلوی، لکه باران نه مخکې پرک د برېښنا
زما په شعر کې رابنکاره شی کله
کله دې وینمه د تورو کارخانه کې چې رڼاوې اوبې
د یو الهام په لاسو،
خو بیا پوهېږم چې الهام نه شته رڼا نه شته ده
زه هر مابنډام له سپوږمۍ
د تا پوښتنه کوم
هغه حال وایي راته
خو نه پوهېږم چې مطلب یې څه دی
تش په خبرو کې یې
د حیرت ځور اورمه
تا به لا هم لټوم
تا به لا کورمه او مومه به دې
او زه به هره شپه
سبا په شپه کې لرم

فردا در شب

تُرا جُستم، هزاران بار
و در هر بار جُستن، سد سنگی را شکستم
تُرا گشتم هزاران بار
پس از هر بار گشتن یافتم این را که
نایابی
تو دوری دور، اما جلوه‌هایت
چونان رعد ناپایی که در آغاز باران‌ها پدید آید
در اقلیم شعر من به دید آیند
گهی در کارگاه واژه‌ها می‌بینمت
نوری
که با دستانی از الهام، می‌بافی و می‌پیچی
ولی ناگاه می‌دانم که الهامی نمی‌بینم و
نوری نیست
تُرا هر شب من از مهتاب می‌پرسم
جوابم می‌دهد اما نمی‌دانم چه می‌گوید
فقط حس می‌کنم لحن کلامش حیرتی دارد
تُرا من باز خواهم جست، خواهم گشت و خواهم یافت
تُرا امشب میان آسمان واژه‌ها تفسیر خواهم کرد
و من آنگاه
تا هر گاه
فردا را به شب دارم

ثور 1380

بې رنگه

مه كوه خوارې د زړه كوليپونه خلاصېداى نه شي
ستا د ارزوگانو پيكره هم سازېداى نه شي
ستا د لورپينو خزانې دي ډېرې، ډېرې دي
دې واړه كالپوت كې دا هېڅكله ځايېداى نه شي
مخې ته مو لاره څنگ په څنگ دوه سمې كرښې دي
ځكه خو له ما او تا نه مونږه جوړېداى نه شي
خط و خال مې خوشې را ته مه ستايه پټنگ چې هم
وسوزي وزرونه نور نو بيا بڼكلې كېداى نه شي
زيرى د پسرلي د راتلو ما باندي په كار نه دى
سروه چې سرکپ شي نوره پورته لوړېداى نه شي
ته به مسيحا يې خو پر ما كوره سا پو نه كړې
دې زړه كې چې داغ دى ستا په دم هم رغېداى نه شي
زه د ژوندانه پر كتاب ت، بې رنگه ټكى يم
داسې كارې توري په هيچي روانېداى نه شي
پرېرېده چې نالوستې نا اشنا همداسې ومري نور
دا ټكي سپېره دي په دې هيڅوك پوهېداى نه شي

کمرنگ-ترین / نادیا انجمن

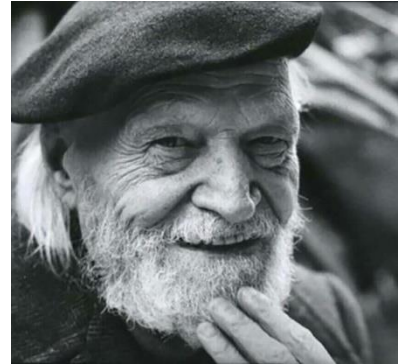
آزار مکش! قفل دلم واشدنی نیست
تندیس تمنای تو پیدا شدنی نیست
گنجینه-ی لطف تو بزرگ است بزرگ است
در پیکره-ی کوچک من جاشدنی نیست
راهی که فراروست دو خط متوازیست
یعنی که حدیث من و تو ماشدنی نیست
توصیف مکن از خط و خالم، مفربیم
پروانه-ی پرسوخته، زیباشدنی نیست
بیخود مده امید بلندم به بهاران
سروی که کمربر شده، بالا شدنی نیست
شاید تو مسیحا شده ای، لیک مزن دم
دردی که دلم راست، مداوا شدنی نیست
کمرنگ-ترین واژه دیوان حیاتم
در خط کج و ریز، که خواناشدنی نیست
بگذار که ناخوانده و بیگانه بمیرد
این واژه نفرین شده معناشدنی نیست

اسد 1381

جوسپي اونگاريتي - Giuseppe Ungaretti

۱۸۸۸ - ۱۹۷۰

ايتالوي شاعر دی. پلار يې د سويس کانال په جورولو کې کار کاوه، نو دی په اسکندريه کې زېږېدلی او لوی شوی. په پاریس کې يې زده کړې کړې دي. په ۱۹۱۴ کې چې لومړی نړیواله جگړه پیل شوه عسکری ته يې مخه کړه. په شعر کې يې نوې تجربې کړې دي چې د شعري صنعتونو نه کارول يې يوه ځانگړتيا ده.⁴

⁴ دا شعر يې له ايتالوي څخه ژباړل شوی دی. د ايتالوي متن په پوهېدو کې مې د Matilda Colarossi له انگرېزي ژباړې کار اخيستی

عسڪر

مور داسي ڀنڪارو
لڪه د مڻي پر وخت
پر خانڪو باندي
د ونو پاني

soldati

Si sta come
d'autunno
sugli alberi
le foglie

پول اېلېوار Paul Eluard

۱۸۹۵-۱۹۵۲

اوژن گرنډل (Eugène Grindel) چې د فرانسې په ادبیاتو کې په پرل اېلېوار مشهور دی لومړی له دادایسم (Dadaïsme) سره یو ځای شو او بیا د سورریالسم (Surréalisme) د مکتب یو خورا فعال غړی شو. د فرانسې د کمونست ګوند په څنګ کې یې یو نوی ادبي خوږښت را منځ ته کړ.

د نورو سورریالستانو په څېر د ژبې په اوتوماتیکې کارونې اکتفا نه کوي، هڅه کوي چې د کلماتو او انځورونو تر منځ هغه پټه اړیکه جوته کړي چې ساده منطق یې نه شي

موندلای. دی وايي «ځمکه د مالګې غوندې شنه ده». د ده په وینا، شاعر ته، هغه چا ته چې د لیدلو سترګې لري، هر څه شوني دي. چې د فکر له ټولو محدودیتونو ځان خلاص کړو نو مطلقې ښکلا ته رسېدای شو.

اسماني رنگه ڄمڪه

دا ڄمڪه شنه ده، اسماني شنه ده
لڪه مالتہ ده
غلطي نه شته
توري هپڄڪله دروغجن نه دي
هغوي نور تاسي
لره سندرې
راورلاي نه شي
اوس دي مچڪي
خپل غبر ڪري پورته
سره دي يو ڪري
جنون او مينه
د هغي خوله هم
د لاس چله ده
د هغي ختي
ته وا برينده
مهرباني ده
موچي زرغوني
لڪه د کلو
سره غورپري
سهار پر غاره راڄرولي
د ڄو ڪرڪيو رنگين امبل دي
وزري زانڪي
په پانو پوري
له تاسره دي
بنادي لمريني
دا ڄومره لمر چي
پر ڄمڪه خپور دي
ستا د ٺيڪلاوو
لاري پري فرش دي

La terre est bleue

La terre est bleue comme une orange
Jamais une erreur les mots ne mentent pas
Ils ne vous donnent plus à chanter
Au tour des baisers de s'entendre
Les fous et les amours
Elle sa bouche d'alliance
Tous les secrets tous les sourires
Et quels vêtements d'indulgence
À la croire toute nue.
Les guêpes fleurissent vert
L'aube se passe autour du cou
Un collier de fenêtres
Des ailes couvrent les feuilles
Tu as toutes les joies solaires
Tout le soleil sur la terre
Sur les chemins de ta beauté

ازادي⁵

د مکتب پر کتابچو مې،
پر مېزونو او په ونو،
پر رېگونو او پر واورو
باندي ستا نوم ليکمه
پر ټولو پاڼو چې مې لوستې،
پر سپينو پاڼو او پر تپرو،
پر اېرو، وینو، کاغذونو
باندي ستا نوم ليکمه
پر دې زرينو انځورونو،
د جنگياليو پر ټوپکو،
د واکمنانو پر خولونو
باندي ستا نوم ليکمه
پر ځنگلونو او دښتونو،
په چينارونو کې پر څالو،
د کوچني والي پر انکيو
باندي ستا نوم ليکمه
د تورې شومې پر ښکلاوو،
د رڼا ورځ پر شتمنيو،
د کال پر مياشتو، پر فصلونو
باندي ستا نوم ليکمه
هسک کې د ورېځو پر ريتارو،
پر اوږن لمر غونډې ډنډونو،
د کارېزه پر سپينو وړانگو
باندي ستا نوم ليکمه
د سباوون پر نسيمونو،
پر بېړيو، دريابونو،
پر دې مستو دنکو غرونو

5 اېلېوار دا شعر هغه مهال ليکلی چې پاريس د نازي المان له لوري اشغال شوی و. د شعر کمال په دې کې دی چې د نازيانو د سانسور ډلې چې د فرانسې ټول مطبوعات په دقت سره کنټرولول داسې فکر وکړ چې کوندي دا هم يو ساده د مينې شعر دی او

د پاريس په يوه مهمه ورځپاڼه کې يې د چاپ اجازه ورکړه.

د شعر ژباړه د پاريس د ختيزو ژبو او مدنيتونو د ملي انستيتوت د پښتو څانگې د تدريس په چوکاټ کې شوې ده. ښاغلي ژولین ماش (Julien Mache) په کې ونډه اخيستې.

باندي ستا نوم ليکمه
د سپينو وريڅو پر ځگونو،
د ترمې تالندي خولو کې
د بې مزې باران پر څاڅکو
باندي ستا نوم ليکمه
پر ناڅاپي شانې هېندارو،
پر منتظرو پستو شونډو،
لا د سکوت پر هسکو څوکو
باندي ستا نوم ليکمه
په خپلې رنگې سرپنا کې،
پر نرېدلو کلاگانو،
د خواشيني پر دېوالونو
باندي ستا نوم ليکمه
پر دې بې شوقه بېلتونونو،
پر لوڅ لغړ يوازې والي،
د مرگ پر لوري پر پوريو
باندي ستا نوم ليکمه
د رنځورۍ پر ختمېدلو،
د خطرو پر ورکېدلو،
پر دې هېرجنو امېدونو
باندي ستا نوم ليکمه
د يوه تش ټکي په مرسته،
له سره ژوند شرو کومه
زه يې پيدا کړم ستا موندو ته،
ستا د نامه و اخيستو ته:
ازادۍ

Liberté

Sur mes cahiers d'écolier
Sur mon pupitre et les arbres
Sur le sable sur la neige
J'écris ton nom

Sur les pages lues
Sur toutes les pages blanches
Pierre sang papier ou cendre
J'écris ton nom

Sur les images dorées
Sur les armes des guerriers
Sur la couronne des rois
J'écris ton nom

Sur la jungle et le désert
Sur les nids sur les genêts
Sur l'écho de mon enfance
J'écris ton nom

Sur les merveilles des nuits
Sur le pain blanc des journées
Sur les saisons fiancées
J'écris ton nom
Sur tous mes chiffons d'azur
Sur l'étang soleil moisi
Sur le lac lune vivante
J'écris ton nom

Sur les champs sur l'horizon

Sur les ailes des oiseaux
Et sur le moulin des ombres
J'écris ton nom

Sur chaque bouffée d'aurore
Sur la mer sur les bateaux
Sur la montagne démente
J'écris ton nom

Sur la mousse des nuages
Sur les sueurs de l'orage
Sur la pluie épaisse et fade
J'écris ton nom

Sur les formes scintillantes
Sur les cloches des couleurs
Sur la vérité physique
J'écris ton nom Sur les sentiers éveillés
Sur les routes déployées
Sur les places qui débordent
J'écris ton nom

Sur la lampe qui s'allume
Sur la lampe qui s'éteint
Sur mes raisons réunies
J'écris ton nom

Sur le fruit coupé en deux
Du miroir et de ma chambre
Sur mon lit coquille vide
J'écris ton nom

Sur mon chien gourmand et tendre
Sur ses oreilles dressées
Sur sa patte maladroite
J'écris ton nom

Sur le tremplin de ma porte
Sur les objets familiers
Sur le flot du feu béni
J'écris ton nom

Sur toute chair accordée
Sur le front de mes amis
Sur chaque main qui se tend
J'écris ton nom

Sur la vitre des surprises
Sur les lèvres attendries
Bien au-dessus du silence
J'écris ton nom

Sur mes refuges détruits
Sur mes phares écroulés
Sur les murs de mon ennui
J'écris ton nom

Sur l'absence sans désir
Sur la solitude nue
Sur les marches de la mort
J'écris ton nom

Sur la santé revenue
Sur le risque disparu

Sur l'espoir sans souvenir
J'écris ton nom

Et par le pouvoir d'un mot
Je recommence ma vie
Je suis né pour te connaître
Pour te nommer
LIBERTE

ماخوو باشو - Matsuu Basho

۱۶۹۴ - ۱۶۴۴

جاپانی شاعر دی چې د هایکو⁶ له څلورو سترو استادانو دی (باشو Bashō ، بوسون

[Buson](#) ، ایسا Issa او شیکي Shiki).

اصل نوم یې ماخوو کینساکو و **Matsuo Kinsaku**.

باشو د یو نوي سبک بنسټ ایښی چې په څلورو ټکو کې خلاصه کېږي:

• سابي ([sabi](#)) د ساده‌ګۍ لټون او دا درک چې وخت هر څه بدلوي،

• شیوري ([shiori](#)) د شعر هغه تداعي شوي مفاهیم دي چې په واضح ډول نه بیانېږي،

• هوسومي ([hosomi](#)) د ساده او خوارو شیانو سره مینه او د ښکلا موندل

• کارومي ([karumi](#)) طنز چې جدیت او دروندوالی راکموي.

6 شعرونه د فرانسوي ژباړې له مخې پښتو شوي دي

زور دند
يوه چونگينه توپ وهي
اوبه پرق کوي

زه له تازه هوا
ځان ته جونگره جوړوم
پریشاني مې وړي

د ځيښار په غږ کې
څه نه شته چې دې پوه کړي
سايې خپږي

په مني کې پر دې لاره
تیاره خپرېږي
زه یوازې روان یم

يوسف بدروس

۱۹۸۷-۱۹۰۹

مصری شاعر او موسیقی غږوونکی⁷

⁷ شعر د فرید الاطرش د یوې سندرې له مخې له عربي څخه ژباړل شوی. د عربي متن په پوهېدو کې راسره ښاغلي الله‌نور سېلاب مرسته کړې.

انځور هم د فرید الاطرش دی

د هغې په خوا کې يو درنگ

د هغې په خوا کې يو درنگ
د ژوندون خوږه ارزو ده
زړه نه هېر د ژړا چل شي
لا هم مينه کې ځورېږي
ته نو ولې غم ته گورې
چې خوښۍ درباندي اوري
لنډ ساعت دی ژر يې خپل کړه
لا د گل تر عمره کم دی
دغه وخت غنيمت بوله
درد او غم دې دواړه هېر کړه
د بنمې او ناځواني دي
د رنځونو مورکې دي
که چا هېر کړې ژر يې هېرکړه
د جفا پروا يې مه کړه
يوه ځي، بله به راشي
ستا زړگي به بيا مشغول کړي

ساعه بقرب الحبيب

ساعة بقرب الحبيب

أحلى أمل في الحياة

ينسى الفؤاد النحيب

ويشكي حبه وهو اه

ساعة ... ساعة

ساعة بقرب الحبيب

ليه تفكر في الهموم 0

انت في ساعة النعيم

اغتنم فرصة صفاك

وانسى همك وقساه

وان كان شقاك من الغرام

من الجفا والخصام

اللي نسيك انساه

ولا يهتمك جفاه

ياما غيره رح تلقاه

وتهمي قلبك معاه ؟

شارلوت برونټې – Charlotte Bronte

۱۸۱۶ – ۱۸۵۵

انگلیسی شاعره او لیکواله چې که څه هم له غریبې کورنۍ وه، د کمبریج د پوهنتون تر کچې یې زده کړې وکړې. په ماشومتوب کې د مور او دوو خويندو له مړینې او د ژوند له نورو ستونزو سره مخ شوه خو بیا یې هم په انگلیسي ادبیاتو کې د نړۍ په کچه شهرت وموند. د هغې ناول «جین آیر» ([Jane Eyre](#)) د نړۍ په کلاسیکو آثارو کې شمېرل کېږي او څو وارې د سینما پر پرده هم راغلی.

جدایي

ژراگانې په کار نه دي
که څه هم واړه بېلېږو، رغښت نه شته
داسې څه شته چې یو بل سره په زړه کې
پرې یادونه ساتل کېږي
داسې څه شته چې جونگره بلل کېږي
چې په خپلو خیالونو یې تل پالو
په جرأت او په مېړانه دې دنیا ته
وايي ویې کړه چې څومره بد کواى شې
پرې به نه ږدو چې د هغې لېونتوب مو زړه غمجن کړي
مور به دې لېونوبو ته چې راځي، هرکلی وایو
هره ورځ به زموږ کور ته
د خندا پر مخ ور خلاص وي
چې له هر ملکري، هر وروره جلا شو
چې ترې ولاړ شو، لېرې لېرې.
یو او بل به مو په یاد وي
لا تر وړاندې هم لږ غوره
تر مور پورته چې د ویاړ څه نخښې شته دي
یامو پښو لاندې چې څومره بنایست ښکاري
مور به خپلو مینانو سره یو شو
او تر مرگه به پرې گران یو
په ماښام کې که قضا نه
کوښي ناست وو د اور خوا ته
نو یو زړه چې بل کوم زړه ته نېږدې کېږي
د سندرو هر ځواب به وي سندره
هغه ولونه چې زنجیر کې مو بند ساتي، ها به مات کړو
د ادم د بچي لاس دی چې بندونه یې جوړ کړي
هغه ځای کې مو بند ساتي
چې هر یو په کې ډارېږو
نو ژرا هېڅ په کار نه ده
روح مو ټول له مینې ډک کړئ

دې خبره کې هېڅ کله شک و نه کړئ
چې سبا د نن هر غم ته سوکالي ده

Parting

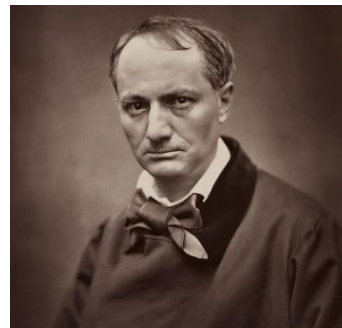
THERE'S no use in weeping,
Though we are condemned to part:
There's such a thing as keeping
A remembrance in one's heart:
There's such a thing as dwelling
On the thought ourselves have nurs'd,
And with scorn and courage telling
The world to do its worst.
We'll not let its follies grieve us,
We'll just take them as they come;
And then every day will leave us
A merry laugh for home.
When we've left each friend and brother,
When we're parted wide and far,
We will think of one another,
As even better than we are.
Every glorious sight above us,
Every pleasant sight beneath,
We'll connect with those that love us,
Whom we truly love till death !
In the evening, when we're sitting
By the fire perchance alone,
Then shall heart with warm heart meeting,
Give responsive tone for tone.
We can burst the bonds which chain us,
Which cold human hands have wrought ,
And where none shall dare restrain us
We can meet again, in thought.
So there's no use in weeping,

Bear a cheerful spirit still;
Never doubt that Fate is keeping
Future good for present ill !

شارل بودلېر – Charles Beaudelaire

۱۸۶۷- ۱۸۲۱

د نولسمې پېړۍ په فرانسوي ادبياتو کې شارل بودلېر يو ځانگړی مقام لري. د شعرونو ټولگه يې «د بدۍ گلونه» (Les fleurs du mal) د فرانسوي ژبې خورا مهم اثر بلل کېږي. همدا راز «کوچني، نثري شعرونه» (Petits Poèmes en Prose) يې هم ځانگړی مقام لري. بودلېر د ادکار الن پو په گډون د انگليسي ژبې ځينې مهم اثار هم فرانسوي ته ژباړلي دي. د خپل وخت په ادبي بحثونو کې بودلېر شعر له اخلاقو جدا بولي او يوازې ښکلا ته يې ځانگړی کوي. دی هڅه کوي چې د «ښکلا» او «بدۍ» تر منځ شته نری اړيکه جوته کړي او ضمناً هڅه کوي د ليکوال او لوستونکي تر منځ هغه نری تار هم وښوروي چې اثر له

مخاطب سره نښلوي

هر چېرې چې وي، له دې دنيا دباندې

ژوند يو روغتون دی چې هر ناروغه په کې د کتب بدلولو غوښتنې لېونی کړی. دا يو غواړي چې بخاری ته نېردي وکړېږي، دا بل گومان کوي چې د کړکې څنګ ته به ژر روغ شي. داسې راته ښکاري چې زه به تل هغه ځای کې ښه واوسم چې په کې نه يم او دا د کبې کولو خبره هغه موضوع ده چې زه پرې پرله پسې له خپلې اروا سره بحث کوم.

«وايه زما اروا، خوارې، کنګل شوې اروا، څه فکر کوې، که په «ليزيون کې اوسېدلای؟ هوا به په کې توده وي، ته به په کې د کربوري غونډې مسته گرزې. دا ښار د اوبو پر غاړه دی، وايي چې ټول له مرمرو جوړ شوی او خلک يې له بوتو داسې کرکه لري چې ټولې ونې له بېخه راوباسي. دا ستا په طبعه برابره منظره ده، يوه منظره چې له رڼا او ډبرې جوړه شوې او دانعکاس له پاره يې اوبه هم شته.

زما اروا ځواب نه راکوي.

ښه نو چې د خوزښت له نندارې سره، استراحت دې خوښېږي، راځه - چې ولاړ شو، په هالنډ کې، د خوشاليو پر خاوره، واورو. و دې شي چې په دغې سيمې کې به دې ښه سات تېر شي؛ انځور خو دې يې په موزيمونو کې ډېر ځله خوښ کړی. په روتردام کې څه وايي؟ ستا خو د کورونو لاندې د درېدلو کينډيو د بادبان د ډاګو ځنګلونه ښه راځي. اروا مې لا گونګه ده.

باتاوييا به در باندې ښه لکي. هلته به له استوايي ښکلا سره يو شوی د اروپا روح و مومو.

يو ټکی هم نه وايي. زما اروا خو به مړه شوې نه وي؟

ښه نو ته دومره سره ښکېل شوې يې چې يوازې خپل درد سره خوشاله يې؟ که داسې وي نو راځه هغو هېوادونو ته ورشو چې د مرګ نمونه ده. پيدا مې کړه، زما خوارې اروا! راځه چې کپه وټرو، تورنيو ته ولاړ شو. را ځه چې نور هم لېرې ولاړ شو، د بالتیک وروستی ځنډې ته. که وشي تر دې هم له ژونده لېرې، قطب کې به مېشت شو. دلته لمر ځنګرن له ځمکې سره لکي، شپې او ورځې دومره ورو يوه په بلې پسې راځي چې بدلون له منځه وړي او يوشان والی، چې د نشتوالي نيمايي ده، زياتوي. دلته به په تيارو کې ښه ډېر ولامبو او لاهم، زموږ د سات تېرې له پاره به قطبي رڼې څپې کله کله راته د رڼا گلابي کېدې راوړي، لکه د دوزخ د اورلوېې انعکاس.

اخر مې اروا گرز وهي، په ډېر حکمت را ته چغې کړي: «هر چېرې چې وي! هر چېرې چې وي! خو چې له دې دنيا دباندې وي!»

(له منثورو شعرونو)

N'importe où hors du monde

Cette vie est un hôpital où chaque malade est possédé du désir de changer de lit. Celui-ci voudrait souffrir en face du poêle, et celui-là croit qu'il guérirait à côté de la fenêtre.

Il me semble que je serais toujours bien là où je ne suis pas, et cette question de déménagement en est une que je discute sans cesse avec mon âme.

« Dis-moi mon âme, pauvre âme refroidie, que penserais-tu d'habiter Lisbonne ? Il doit y faire chaud et tu t'y ragailardirais comme un lézard. Cette ville est au bord de l'eau ; on dit qu'elle est bâtie en marbre et que le peuple y a une telle haine du végétal, qu'il arrache tous les arbres. Voilà un paysage fait selon ton goût, un paysage fait avec la lumière et le minéral et le liquide pour les réfléchir ! »

Mon âme ne répond pas.

« Puisque tu aimes tant le repos, avec le spectacle du mouvement, veux-tu venir habiter la Hollande, cette terre béatifiante ? Peut-être te divertiras-tu dans cette contrée dont tu as souvent admiré l'image dans les musées. Que penserais-tu de Rotterdam, toi qui aimes les forêts de mats et les navires amarrés au pied des maisons. »

Mon âme reste muette.

« Batavia te sourirait peut-être davantage, nous y trouverions l'esprit de l'Europe marié à la beauté tropicale. »

Pas un mot. — Mon âme serait-elle morte ?

« En es-tu donc venue à ce point d'engourdissement que tu ne te plaises que dans ton mal ? S'il en est ainsi, fuyons vers les pays qui sont les analogies de la Mort. — Je tiens notre affaire, pauvre âme ! nous ferons nos malles pour Bornéo. Allons plus loin encore, à l'extrême bout de la Baltique ; encore plus loin de la vie, si c'est possible ; installons-nous au pôle. Là le soleil ne frise qu'obliquement la terre, et les lentes alternatives de la lumière et de la nuit suppriment la variété et augmentent la monotonie, cette moitié du néant... Là, nous pourrions prendre de longs bains de ténèbres cependant que, pour nous divertir les aurores boréales nous enverrons de temps en temps leurs gerbes roses, comme des reflets d'un feu d'artifice de l'enfer ! »

Enfin, mon âme fait explosion et sagement elle me crie : « N'importe où ! n'importe où ! pourvu que ce soit hors de ce monde ! »

هېنداره

يو ډېر بد شكله سړي هېنداره كتله.

- ولې ځان په هېنداره کې کورې، ته خو چې هر وار ځان وينې کرکه دې راځي؟
بد شكله سړي را ته وويل: «جنابه، د ۱۷۸۹ کال تلپاتې اصول وايي چې ټول انسانان په حقونو کې سره برابر دي نو زه هم حق لرم چې هېنداره وگورم. که خوند ترې اخلم او که کرکه مې ترې کېږي دا زما له شعور سره تړلې ده.»
د عقل لم مخې زه پرحقه وم خو د قانون له مخې هغه هم پر ناحقه نه و.

(له منثورو شعرونو)

Le miroir

Un homme épouvantable entre et se regarde dans la glace.

« Pourquoi vous regardez-vous au miroir, puisque vous ne pouvez vous y voir qu'avec déplaisir ? »

L'homme épouvantable me répond :

« — Monsieur, d'après les immortels principes de 89, tous les hommes sont égaux en droits ; donc je possède le droit de me mirer ; avec plaisir ou déplaisir, cela ne regarde que ma conscience. »

Au nom du bon sens, j'avais sans doute raison ; mais, au point de vue de la loi, il n'avait pas tort.

توله

نن شيطان په شنه سهار کې
پاس، زما خونې ته راغی
چې بې پامه مې راگیر کړي
را ته وايي: «راته وایه
په دې ټولو بڼکلاکانو
کې چې شته یې په وجود کې
په دې تورو، گلابي واړه شيانو
کې چې تن یې ترېنه جوړ دی
کوم یې خوړ دی؟»
زما روحه په خواب کې
تا هغه لعین ته ووې:
«هغه واړه خوړلني ده
په کې هېڅ هم داسې نه شته
یو تر بله چې شي غوره
چې هر څه یې را ته ښه دي
نو به څه وایم چې څه مې په کې خوښ دي
د سهار په دود مې سترگې پرې رڼېږي
لکه شپه په کې هوسا یم
دا څه بڼکلی همغږي ده
چې بدن یې ترېنه جوړ دی
دلته پوهه ده ناتوانه
چې راگونه سره بېل کړي
رېاني غوندې بدلون دی
چې حواس مې یې یو کړي
چې سا اخلي ساز یې اورم
بڼکلی غږ یې دی د عطرو

TOUT ENTIÈRE

Le Démon, dans ma chambre haute,
Ce matin est venu me voir,
Et, tâchant à me prendre en faute,
Me dit : « Je voudrais bien savoir,

Parmi toutes les belles choses
Dont est fait son enchantement,
Parmi les objets noirs ou roses
Qui composent son corps charmant,

Quel est le plus doux. » — Ô mon âme !
Tu répondis à l'Abhorré :
« Puisqu'en Elle tout est dictame,
Rien ne peut être préféré.

Lorsque tout me ravit, j'ignore
Si quelque chose me séduit.
Elle éblouit comme l'Aurore
Et console comme la Nuit ;

Et l'harmonie est trop exquise,
Qui gouverne tout son beau corps,
Pour que l'impuissante analyse
En note les nombreux accords.

Ô métamorphose mystique
De tous mes sens fondus en un !
Son haleine fait la musique,
Comme sa voix fait le parfum ! »

لويز-انژېليک بېرتن – Louise Angélique Bertin

۱۸۰۵ - ۱۸۶۳

لويز انژېليک بېرتن په ماشومتوب کې د پوليو ناروغۍ له امله معيوبه شوه. پلار يې، لويي فرانسوا بېرتن ([Louis-François Bertin](#) - ۱۸۴۱ م) چې د «بختونو ژورنال» په نامه د يوې خپرونې مسوول و، د اخبار د بندېدو له امله وزگار شو او د خپلې لور روزنې ته يې وخت ورکړ. مور يې بيانو ورزده کړه. په دې توگه لوييز د ادب او هنر په فضا کې وده وکړه. هغه مهال معيوبو ښځو ته چندان ښه نظر نه کېده. کره کتونکو يې اثارو ته د معلوليت د تلافي په سترگه کتل خو مشهور کمپوزيټور، برليوز Berlioz يې کار «نارينه، غښتلی او نوی» بولي.

مرگ او ژوند

که مرگي پسي روان يو، بيا نو ولې پر دې لارو
او دې بوتو ښکلي ښکلي گلان برېښي
چې په مني پانې پانې په هوا شي
نو بيا ولې پسي اوسکې ځي له سترگو؟
او که ژوند زموږ هدف وي نو بيا ولې پر دې لارو
شنه وابسه له کابو ډک دي او گلان اغزو پوښلي
چې په تلو تلو يې په اوسکو باندې مينځو
او د وينو رنګ پرې شيندو؟

La Mort et la Vie

Si la mort est le but, pourquoi donc sur les routes
Est-il dans les buissons de si charmantes fleurs ?
Et lorsqu'au vent d'automne elles s'envolent toutes,
Pourquoi les voir partir d'un oeil momifié de pleurs ?

Si la vie est le but, pourquoi donc sur les routes
Tant de pierres dans l'herbe et d'épines aux fleurs,
Que, pendant le voyage, hélas ! nous devons toutes
Tacher de notre sang et mouiller de nos pleurs ?

ژاک پریور – Jacques Prevert

۱۹۰۰ – ۱۹۷۷

فرانسوی شاعر، لیکوال، سناریست، ډرامه لیکونکی او نقاش دی چې د شعر ځانګړې ژبه او پر کلماتو د لوبو کولو مهارت یې ډېر شعرونه د فرانسوي ژبې تدریسي کتابونو ته ننه ایستي دي.

کورنۍ یې غریبه وه نو ښوونځی یې تر لومړنیو زده کړو وروسته پرېښود او د ژوند له پاره یې کوچني کارونه پیل کړل. د عسکري خدمت پر مهال له لیکوالو او شاعرانو ایف تانګي (Yves Tanguy) او مارسل دوهامل (Marcel Duhamel) سره آشنا شو

چې بیا یې د هغوی په مرسته د پاریس ادبي کړیو ته لار ومونده او د سورریالیسم (Surrealisme) د ادبي مکتب غړی شو. د عمر تر پایه ژمن لیکوال پاتې شو.

د سهار نارۍ⁸

په پياله کې يې قهوه واچوله
د قهوي په پياله کې يې شوي واچوالي
د شوي په قهوي کې يې بوره واچوله
کوچنی کاشوغه يې په کې
و بنوروله
د شوي قهوه يې و څښله
بيا يې پياله کېښوده.
ما سره يې خبرې نه کولې.
يو سگرت يې ولکاوه
له لوي نه يې
دايرې جوړې کړې،
ايرې يې
په ايرنۍ کې واچولې.
ما ته يې هېڅ و نه ويل
ما ته يې هېڅ و نه کتل.
جگ شو،
خولۍ يې
په سر کړه،
بارانۍ يې واغوست
ځکه چې باران اورېده.
او ولاړ
د باران لاندې.
بې له دې چې يوه خبره وکړي
بې له دې چې ما ته وگوري.
ما خپل سر
په لاس کې ونيو
او ومې ژړل

⁸ د شعر ژباړه د پارس د ختيزو ژبو او مدنيتونو د ملي انستيتوت د پښتو څانگې د تدريس په چوکاټ کې شوې ده. آغلې بريټ باسټين (Brigitte Bastien) په کې ونډه اخيستی.

Déjeuner du matin

Il a mis le café
Dans la tasse
Il a mis le lait
Dans la tasse de café
Il a mis le sucre
Dans le café au lait
Avec la petite cuiller
Il a tourné
Il a bu le café au lait
Et il a reposé la tasse
Sans me parler
Il a allumé
Une cigarette
Il a fait des ronds
Avec la fumée
Il a mis les cendres
Dans le cendrier
Sans me parler
Sans me regarder
Il s'est levé
Il a mis
Son chapeau sur sa tête
Il a mis
Son manteau de pluie
Parce qu'il pleuvait
Et il est parti
Sous la pluie
Sans une parole
Sans me regarder
Et moi j'ai pris

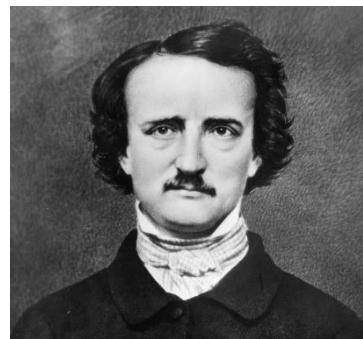
Ma tête dans mes mains

Et j'ai pleuré.

ادگار آلن پو – Edgar Allan Poe

۱۸۰۹ – ۱۸۴۹

امریکایی شاعر، لیکوال، ناولیست، د لنډو کیسو لیکونکی، نقاد او خپرنډوی دی چې د لنډې کیسې او د پولیسی کیسې په برخه کې ورته د استاد په سترګه کتل کېږي. ده همدا راز د فانتاسټیک داستان په برخه کې بریالی تجربې کړې دي. د نولسمې پېړۍ په پیل کې، امریکا تر ډېره پر اروپایي ادبیاتو تکیه کوله. ادگار آلن پو ته د امریکا د ملي ادبیاتو د سرلاري په سترګه هم کتل کېدای شي. د نقد په تیوري کې یې ډېر تمرکز د لیکنې پر کیفیت دی.

په خوب کې خوب

دا مچکه دې تندي باندي درواخله
چې زموږ لارې بېلېږي
دا يوه له ما نه واوړه
نه، ته نه وې خطا شوې چې ويل دې
«ستا ژوندون هسې يو خوب و»
دا چې هيلې په هوا شوې
يوه شپه که يوه ورځ کې،
په يو خيال کې يا بې هېڅه،
دا خو ده چې هغه لارې.
څه چې يو او څه چې ښکارو
بس په خوب کې يو بل خوب دی.
موج خپلي ساحل باندي
د غوغا منځ کې ولاړ يم
او په لاس کې مې نيولي
د زري شکو نينکې.
څومره لږې! لا زما د کوتو وت کې
ښکته درومي او دورېږي.
او زه ژاړمه، زه ژاړم
لويه خدايه ولې موټی
ټينکولای باندي نه شم
د بې رحمه موج له واړه
لويه خدايه د دې شکو
تش يوه دانه ژغورلای ولې نه شم؟
څه چې يو، او څه چې ښکارو
گوندي خوب کې يو بل خوب يو؟

A Dream Within a Dream

Take this kiss upon the brow!
And, in parting from you now,

Thus much let me avow —
You are not wrong, who deem
That my days have been a dream;
Yet if hope has flown away
In a night, or in a day,
In a vision, or in none,
Is it therefore the less *gone*?
All that we see or seem
Is but a dream within a dream.

I stand amid the roar
Of a surf-tormented shore,
And I hold within my hand
Grains of the golden sand —
How few! yet how they creep
Through my fingers to the deep,
While I weep — while I weep!
O God! Can I not grasp
Them with a tighter clasp?
O God! can I not save
One from the pitiless wave?
Is *all* that we see or seem
But a dream within a dream?

الکساندر پوشکین - Alexandre Pouchkine

۱۸۳۸۷-۱۷۹۹

روسي ليکوال او شاعر دی چې کله ورته د روسي ژبې مخترع هم ويل کېږي. ده وکړای شول چې روسي ادبيات د سرکاري مکاتباتو او مذهبي ليکنو له وچ طرز څخه راوباسي او د وينا ژبې ته يې ورنږدې کړي. د پوشکين بل امتياز دا دی چې روسي ژبه يې د نورو اروپايي ژبو له تاثیر څخه را و ايستله، د نورو هېوادونو له غوره ادیبانو يې الهام واخيست خو د هېڅ يوه پيروي يې ونه کړه.

ساده کي، دقت او نزاکت د پوشکين د سبک ځانگړنې دي.

منی⁹

دا غمجنې شان شپې او
ستا د سترگو له ښکلا چې رخصتېږم
دا وختونه مې خوبېږي.
طبیعت په تشریفاتو خاورې کېږي
ځنګل سرې او طلايي جامې اغوستې
او وږمې داسې شغېږي
لکه څوک چې په ارامه سا اخلي.
لږې کرزي پر اسمان پي
د څپو څادر خپور کړي،
د لمر وړانګې هم تار تار دي.
د هوا دا سرې مندې
لا له ورايه را ته گوانښ کړي
چې سپين ژمی راروان دی!

⁹⁹ پښتو ژباړه د روسي متن پر بنسټ شوې ده خو د روسي ژبې ځانګړتياوو ته د رسېدو له پاره مې له فرانسوي ژباړې هم مرسته اخیستې ده. دا متن د «منی» تر عمومي سرلیک لاندې په څو پارکو کې د یو اوږد شعر یو پارکې دی. لومړی ځل مې په ۱۳۵۵ هـ. ل. کال کې د کابل پولیتخنیک د روسي ژبې په صنف کې لوستی او زده کړی و. فرانسوي ژباړه د اېفیم اېتکیند (Efim Etkind) تر مشرۍ لاندې شوې ده.

Осень

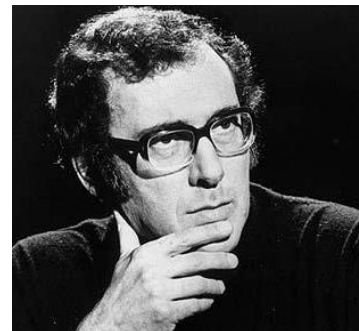
Унылая пора! очей очарованье!
Приятна мне твоя прощальная краса —
Люблю я пышное природы увяданье,
В багрец и в золото одетые леса,
В их сенях ветра шум и свежее дыханье,
И мглой волнистою покрыты небеса,
И редкий солнца луч, и первые морозы,
И отдаленные седой зимы угрозы.

هارولډ پینټر — Harold Pinter

۲۰۰۸–۲۱۹۳۰

انکرېز ليکوال، شاعر، سناریست، ډرامه لیکونکی او کارگردان دی. په ۲۰۰۵ کال کې یې د عراق د جګړې پر ضد دریځ ونيو او په هغه جنګ کې یې د انګلستان د کډون مخالفت وکړ.

په انګلستان کې یې ګڼې جایزې ګټلې دي او په وارو وارو ستایل شوی دی. په ۲۰۰۰ کال کې د هغو ګوتو په شمار بهرنیو لیکوالو څخه و چې اثار یې د فرانسې د کومېډي د نندارو په نوملړ کې شامل شو. په ۲۰۰۵ کال کې یې د ادبیاتو د نوبل جایزه وګټله. د نوبل کومیټې د ده په اړه ویلي وو:

«په خپلو اثارو کې یې هغه ژوره کنده وموندله چې تر ګڼ شپ لاندې ده او په هغې کې یې د اختناق بندو خونو ته لار پیدا کړه.»

خاص اړيکي

بمونه چوي

پښې توپېرې

سرونه لوپېرې

لاسونه غورځي

پښې توپېرې

رنا مړه کېرې

سرونه لوپېرې

پښې توپېرې

شهوت مستېرې

مړي شول خاوري

ډېوې مړې کېرې

ککړې اوره شوې

يو سړی بل ته په گوندو کېرې

شهوت يې روي

Special Relationship

The bombs go off

The legs go off

The heads go off

The arms go off

The feet go off

The light goes out

The heads go off

The legs go off

The lust is up

The dead are dirt

The lights go out

The dead are dust

A man bows down before another man

And sucks his lust

دهوا حالات

د ورځې پیل کې
به اسمان وربخ وي
ساره به ډېر وي
د غرمې خوا ته
به د لمر څرک شي
ماسپښینی به
ښایسته تود وي
چې ماښامی شي
سپوږمی راخپږي
شپه به رڼه وي
خو باد به لکي
لږ څه په زوره
چې شومه دم شي
باد به شي غلی
نور به هېڅ نه وي
بس نو همدا به
وروستی شپې وي

Weather Forecast

The day will get off to a cloudy start.

It will be quite chilly

But as the day progresses

The sun will come out

And the afternoon will be dry and warm.

In the evening the moon will shine

And be quite bright.

There will be, it has to be said,

A brisk wind

But it will die out by midnight.

Nothing further will happen.

This is the last forecast.

ژان تاردیو - Jean Tardieu

۱۹۹۵-۱۹۰۳

فرانسوی لیکوال دی چې په خپل خلاقیت یې د فرانسې په ادبیاتو کې ځانګړی ځای موندلی دی. د شعر په اړه وایي: « هغه تلپاتې اندېښنه ده چې سړی اړیاسي داسې څه ولیکي چې مانا ولري».

د ګویته او هولدرلین اشعار یې فرانسوي ته ژباړلي. په ۱۹۹۲ کې یې د فرانسې د اکاډمۍ د شعر جایزه او په ۱۹۸۶ کې یې د فرانسې د ادیبانو د ټولني جایزه ګټلې ده.

نشت ماشومه

-څه وايي؟

-څه نه وايي.

-څه کوي؟

-څه نه کوي

-په څه فکر کوي؟

-په څه فکر نه کوي.

-ولې څه نه وايي، څه نه کوي، په څه فکر نه کوي؟

-نه شته!

La môme néant

Quoi qu'a dit ?

- A dit rin.

Quoi qu'a fait ?

- A fait rin.

A quoi qu'a pense ?

- A pense à rin.

Pourquoi qu'a dit rin ?

Pourquoi qu'a fait rin ?

Pourquoi qu'a pense à rin ?

- A' xiste pas.

ژانین تېسون - Jeanine Teisson

۱۹۳۸

فرانسوی شاعره او لیکواله ده چې تر دېرشو دېر کتابونه (ناولونه، شعري ټولګې، ...) یې چاپ شوي دي او په فرانسه کې یې ګڼې جایزې خپلې کړې دي.

سپورمی

سپورمی خورنده اسمان پورې نښتې
انسانان ورته واړه واړه ښکارېږي
پښې یې نه شته چې به غلو پسې ورځلي
یا به ناڅي
لاس یې نه شته
چې په خوب کې ترهېدلی ماشوم واخلي
خو بس، برک، برک لاندې کوري

La lune

La lune accrochée dans le ciel
Voit les humains tout petits.
Mais elle n'a pas de jambes
Pour courir derrière les voleurs,
Pas de bras pour serrer
L'enfant qui fait des cauchemars,
Pas de pieds pour danser.
Alors elle regarde, c'est tout.

رابیندراناتھ ټاګور - Rabindranath Tagore

۱۸۶۱ - ۱۹۴۱

د هند مشهور شاعر، لیکوال، فیلسوف، نقاش، موسیقي پوه ملي مبارز دی چې د هند او په خاص ډول یې د بنګال پر ادبیاتو ژور اغیز بښدلی دی. په ۱۹۱۳ کې یې د ادبیاتو د نوبل جایزه وګټله. د نوبل اکاډیمي په دې مناسبت ویلي وو چې دا جایزه ورته د هغو کم شمېر متنونو له پاره ورکړل شوه چې ایډیالیستي اړخ لري او غربي لوستونکي ورته لاسرسی لري. په دې متنونو کې «ګیتانجلی» هم راغلی. ټاګور په ختیځ کې خاص محبوبیت لري. په افغانستان کې یې استاد بښوا او استاد خلیلي لیکني په خورا مهارت پښتو او دري ته ژباړلي دي. د هغه لنډه کیسه «کابلي والا» په افغانستان کې ډېره مشهوره ده. د لنډو کیسو یو کوچنی ټولګه یې د «سنگ پارس» تر سرلیک لاندې بښاغلي زین الله منلي هم پښتو کړي .

چې فکر په کې بې ترهې وي او سرونه په کې لور وي

چې پوهه په کې وړيا وي

چې نړۍ په کې د کوچنيو کورسکيو په دېوالونو نه وي وېشل شوې

چې خبرې په کې د رينټيا له ژورو راخپږي

چې نه ستړي کيدونکي لاسونه په کې د کمال پر خوا غځېږي

چې د عقل رنې ويالې په کې

د زرو عادتونو په وچ رېگزار کې ورکې نه وي

چې مغزو ته په کې ته په خپله

د همېشه پراخېدونکو فکرونو او عمل په لور لار ښېږي

د ازادۍ په داسې يو جنت کې

رڼه زما هېواد راوښن کړي

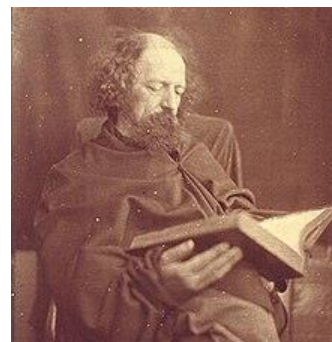
Where the mind is without fear and the head is held high
Where knowledge is free
Where the world has not been broken up into fragments
By narrow domestic walls
Where words come out from the depth of truth
Where tireless striving stretches its arms towards perfection
Where the clear stream of reason has not lost its way
Into the dreary desert sand of dead habit
Where the mind is led forward by thee
Into ever-widening thought and action
Into that heaven of freedom, my Father, let my country awake.

الفريد لارډ ټينيسن - Alfred Lord Tennyso

۱۸۰۹ - ۱۸۹۲

د انگلستان د نولسمې پېړۍ مخکښ شاعر چې له ۱۸۵۰ څخه د مړينې تر وخته د انگلستان Poet Laureate (ملک الشعراء) هم پاتې شوی دی. ډېرې ويناوې يې په انگليسي کې اوس د متل په توګه کارول کېږي («ښه ده چې سړی په مينه کې بابلونکی وي، نه دا چې هېڅ مينه و نه کړي»، «پوهه راځي، خو هونسياري نه ځي»، «هڅه، لتون او موندل، خو پرته له شکايته»...)

لارډ ټينيسن د خپلو ليکنو په بيا بيا سمولو کې نه ستړی کېدونکی و. کله يې چې په ۱۸۳۳ کې د اشعارو دويم کتاب د کره کتونکو له خوا و نه ستايل شو، بيا يې لس کاله څه خپاره

نه کړل.

ملکه ویکتوريا يې له سختو مينه والو وه.

گوربت

پاس کمر يې په کږو لاسو نیولی
د لمر خوا ته پر بېکسه ځمکه باندې
شنه دنیا ترې نه چاپېره، دی ولاړ دی
ور نه لاندې گونځې گونځې سمندر په سینه گرزي
دی د غره له دېواله نه ورته گوري
او د ټکې غوندې لاندې راپړیوزي

Eagle

He clasps the crag with crooked hands
Close to the sun in lonely lands
Ringed with the azure world he stands
The wrinkled sea beneath him crawls
He watches from his mountain walls
And like a thunderbolt he falls

سید طیب جواد – Sayed Tayeb Jawad

۱۹۵۸

سید طیب جواد، افغان شاعر، لیکوال او سیاستوال دی چې په کندهار کې زېږېدلی، د کابل په استقلال لیسې کې او د کابل پوهنتون د حقوقو او سیاسي علومو په پوهنځي کې یې زده‌کړې کړې دي. په ۱۹۸۰ کې یې، المان ته تر مهاجرت وروسته د مونسټر له پوهنتون څخه ماسټري واخیسته. طیب جواد په بېلابېلو هېوادونو کې د افغانستان سفير و. په دري شعر لیکي. شعر کې عموماً د نوو موضوعاتو له پاره د نوي اظهار په لټه کې دی. اپروتیک اړخ یې د شاعرۍ یوه جوتې ځانګړنه ده. د اسپانيې ګرینادا او د هغه ځای موسیقي او د غوایانو لوبه یې د ادبي علاقي ځانګړي توکي دي. له اسپانوي شاعر، فدریکو ګارسیا لورکا سره ځانګړې هنري اړیکه پالي او د هغه یو شمېر

شعرونه یې دري ته ژباړلي دي.
مهم ادبي اثر یې «آخرین فلانکو در سمنگان» دی.

واوره او اور

په عطورينو وړمو کي
د خپل تن يخې واورې
ايسته کړه
خپل تن دې
زما د شونډو سکروتو ته
پرانيزه

پرېرده
چې زما د لاسونو لمر
پر هغو واورينو څوکو وځلېږي

پرېرده
چې زما د ژبې غراندي لمې
د شيرې پر توده ځمکه
خپرې شى

برف و آتش

در محضر باد
این برف سرد را
از سپیدی تن ات
به در آر.

بر
روی لبان مشتعل من
تن ات را
باز کن

بر آن برجستگی برف پوش
بمان
آفتاب دست مهربان من
بتابد.

بر آن گرم گاه شیره نوش
بمان
آتش زبان لغزان من
بدمد

لمر خاته

د خرما لښتې،
ستا معطرې څنې
د سپوږمۍ تر مات نظر لاندې
ستا پر نیم مخ لکېږي

واه څومره ښکلې!
پر مخې پرته.

ستا د شوخو وليو پر سوچه وړېښمو
زما مهربانې کوتې
ټکي په ټکي
د ښيښو له بڅړيو
دغه د مينې غزل جوړوي

لړزنده لاسونه مې ټول له وسواسه ډک دي
چې ستا پر ملا
د لمړ راختل انځور کړي
ډار مې له دې دی
چې ته راوښنه نه شې
چې ته را پا نه څېږې
او د سهار په پلمه
کلي ته ولاړه نه شې

ستا د ملا پر منځ
په دوو کوتو
لمر پتوم

آفتاب برآمد

در زیر نگاه مبهوت ماه

شاخه های خرما

موهای معطرت

می وزد

بر نیمرخ صورت ات.

آه چه زیبا!

خوابیده به سینه.

با شور

بر دیبای دخترانه

شانه های بازیگوش ات

انگشتان خوش برخوردارم

-واژه واژه-

این غزل عاشقانه را شیشه شانی می کند.

سراپا وسوسه اند

لرزان دستانم

تا بر کمرت

بر آمدن آفتاب را رسم کنند.

ترسم

بیدار نشوی

ترسم

-برخاسته-

آفتاب برآمد را بهانه

راهی روستایت شوی

برآید

میان کمرت

با دو انگشت

آفتاب را پنهان می کنم.

مراوی بخمل

ته چې ترې ووتې
زما د يوازېتوب پالنک
بې پایه پراخ شوی

ته چې ترې ووتې
زما د پالنک د رېډيو سرتختي
مراوې شوې ده
د خامتا پر روجايي
واوره اورېدلې.

ته چې ترې ووتې
له برنډې د سيتار نغمه تللې
شهېنه او شهنايي
تر کرکې لاندې
پټ شوي.

مخمل پژمرده

چون تو تن در کشیده ای

پهنایی بی انتها

یافته است

تخت تنهایی من.

چون تو تن در کشیده ای

پژمرده

سر تختی شقایق

باریده

برف کرباس

بر رواجایی

چون تو تن در کشیده ای

رمیده از برنده

ترنم سیتار.

خزیده زیر پنجره

هم شهنه هم شهنایی.

وروستی تیلی

بس دی،
فقط یو تیلی بس دی
هله، چې ویې لکوم
سترګې دې ووینم
شونې دې ومومم

نور نو بیا
د همېشې تیارې
پروا نه کوم

آخرین پلته

بس است

فقط

یک پلته گوگرد

بس است

هله بل اش کنم

چشمانت را ببینم

لبانت را بیابم.

دگر

غم تاریکی دایمی را حتی ندارم.

بې لارې مچکه

زما درې گوتېزه مچکه
ستا د خولې له کونجه
ستا غاړې ته بنوی شوه
- چټکه -

ولاره

د سيني وت ته
هله شوه ټينگه.

په گرمۍ روږدي

زما لاسونه

- په منډه منډه -

ستا د ورنونو تر منځ

هغه بې لارې

مچکه غواړي

بوسه بیراه

بوسه سه گوشه من

از کنج لب

بر گلویت لغزید

-چالاک-

گرفت

آنگاه

در سینه ی چاک

جاگاه و پایگاه.

حالا

دستان گرمایاب من

-شتابناک-

می پالند

در میان پودین تنی لغزان

آن بوسه ها را

آن بوسه های بیراه.

نستعليق

لا هم تر اوسه، لا هم تر اوسه
زر، زر، نیازونه، لکه گلونه
خنک پر خنک ناست دي
زما پر ژبه
تر خو چې لیک شي
تکي په تکي
ستا پر ها سپینې
د کلو پانې
باندې په بنکلي
نستعليق خط کې

نستعلیق

هنوز هم، هنوز

هزار نیاز گلگون

نشسته

-پهلوی به پهلوی-

بر زبانِ روانِ من

تا نگاشته شوند

-واژه به واژه-

بر آن گلبرگ سپید

به خطِ خوشِ نستعلیق

چانگ وو کین - Chang-Wou-Kien

۱۸۷۹ - ۱۹۳۱

چینی شاعر (انجور پی او په اړه یې نور مالومات لاس ته رانغلل)

فرانچ توسن د شلمې پېړۍ فرانسوی ختیځ پوه دی چې د ختیځ د ادبیاتو ډېرې نمونې یې ژباړلي دي.

۱۰ وروستی چکر

ما چي په لاس کي
سور غاتول درکړ
هاغه غاتول دې
خاورو کي پرېښود
ما کړ راپورته
اوس بېخي سپين و
دغي شېبې کي
زمور پر مينه
واوره وه شوې

¹⁰ ژباړه د ستر مستشرق فرانز توسن (Franz Toussain) ۱۸۷۹- ۱۹۵۵ د اداپت له مخې

کینیتی بنویبری¹¹

یو آرام سین دی، کینیتی بنویبری

د سین پر غاړې، تر باغچې خوا

راته بنکارېری

هغه شنه غرونه، ها سپینې وریځې

زما ملگرې، لاس یې اوبو کې، ده خوبوړې

کوچنی پتنگ یې پر وړی کنبېناست

د وزرو رپ او لار په هوا شو

اوږده شېبه مې، سترګې پسې وې

هغه روان و د «چانګ-نان» غرو ته

چې دا پتنگ و، که هغه خوب وو

چې زما مینې، دلته لیدلو؟

¹¹ د فرانچ توسن فرانسوي ژباړې له مخې

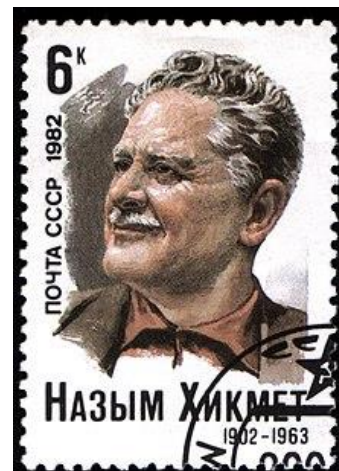
ناظم حکمت – Nazim Hikmet

۱۹۶۳ – ۱۹۰۱

ناظم حکمت د شلمې پېړۍ یو مخکښ ترکي شاعر دی چې اشعار یې تر پنځوسو زیاتو ژبو ته ژباړل شوي دي. د ترکيې په هغو لومړیو شاعرانو کې راځي چې ازاد نظم ته یې مخه کړه. د ترکيې د انقلابي سازمانونو فعال غړی، حکمت خپل ډېر عمر په بند او تبعید کې تېر کړی دی.

یونسکو هر کال د مارچ پر یویشتمه د شعر نړۍ واله ورځ لمانځي. د ۲۰۰۲ کال د شعر نړۍ وال ورځ د ناظم حکمت په نوم نومول شوې وه:

« زما ورونو، زه له خپلو طلايي وښتو سره سره اسیایي یم. له خپلو شنو سترگو سره سره افریقایي یم...»

د اوبو غاړه
زه او چینار،
لمر او پیشو
ورسره ژوند.
اوبه سرې دي
چینار ډېر لور دی.
پیشو ویده ده
او زه لکيا يم
شعرونه اوبم.
اوبه ځلېږي
د لمر پرکا
پر موږه شیندي
د اوبو غاړه
زه او چینار
لمر او پیشو
دا د خدای بڼه دي
واړه ژوندي یو

Su bařında durmuřuz.

Su serin,

Çınar ulu,

Ben řiir yazıyorum.

Kedi uyukluyor

Güneř sıcak.

Çok řükür yařıyoruz.

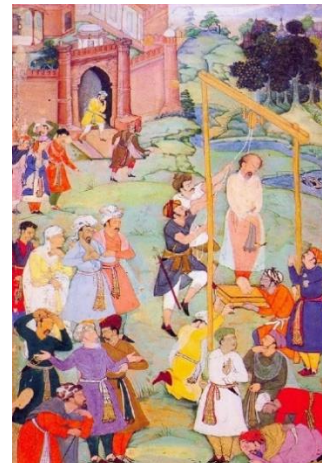
Suyun řavkı vuruyor bize

Çınara bana, kediye, güneře, bir de ömrümüze...

منصور حلاج

۸۵۲ م - ۹۲۲ م

ابو منصور حسين الحلاج د اسلامي تصوف يوه مرکزي څېره او د حق د وينا له پاره د سترې قربانۍ سمبول، په ۲۳۴ هـ کې زېږېدلی او په ۳۰۹ هـ (د ۹۲۲ ميلادي کال د مارچ پر شپږويشتمه – د ۳۰۱ هـ ل د حمل پر شپږمه) اعدام شو. حلاج د خپل روحاني پيغام د خپرولو له پاره په فارس، خراسان، افغانستان او هند کې، تر لاهوره وگرزېد او په سلگونو لارويان يې و موندل. د «انالحق» په ويلو تکفير شو او په سخت عذاب کې ووژل شو. ويل کېږي چې زر بېلابېل اثار يې ليکلي وو چې رځنو وسپړل. ديوان يې (په عربي ژبه) او شطحيات (کېږي وډې ويناوې) يې مشهور دي.

زه هم هغه يم چې پرې مين يم،¹²
چې پرې مين يم، هغه هم زه يم
مور يو دوه روحه
يوه كالبوت كې
كه ته ما وينې هغه ليدای شې
كه هغه وينې
دواړه درېسكارو

¹² د عربي متن په پوهېدو كې د فرانسوي مستشرق لويي ماسينيون (Louis Massignon) له فرانسوي ژباړې استفاده شوې

أَنَا مَن أَهْوَى وَمَن أَهْوَى أَنَا
نَحْنُ رُوحَانِ حَلَلْنَا بَدَنَا

...

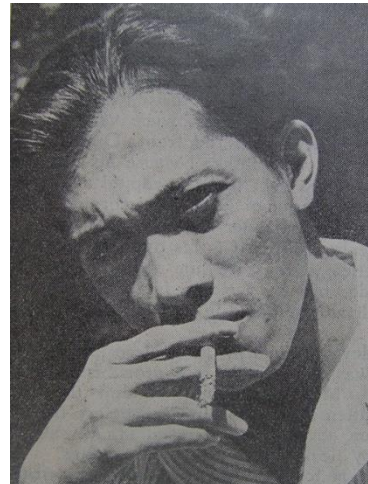
فَإِذَا أَبْصَرْتَنِي أَبْصَرْتَهُ
وَإِذَا أَبْصَرْتَهُ أَبْصَرْتَنَا

...

خير الانوار - Chairil Anwar

۱۹۴۹ - ۱۹۲۲

د اندونيزيا د ازادۍ د کلونو (د ۱۹۴۵ نسل) شاعر، چې ځينې يې د اندونيزيايي ژبې بشپړوونکی بولي، خيرالانوار په هالنډي ښوونځيو کې زده‌کړې پيل کړې خو د غريبۍ له امله اړ شو چې په ۱۹ کلنۍ کې يې پرېږدي. غربي ليکوال يې لوستي، ترې اغيزمن شوی او په نتيجه کې يې د شعر لاره له پخوانيو اندونيزيايي شاعرانو څه بېله غوندې ده. لومړی يې شعرونه په ډېر ارزانه کاغذ چاپېدل. ټولګه يې په ۱۹۴۵ کې چاپ شوه. د ۱۹۴۹ د اپريل پر اته ويښتمه ومړ. اوس دغه ورځ د اندونيزيا د شعر د ملي ورځې په توګه لمانځل کېږي.

چې وخت مې پوره شي
نه غواړم چې څوک زما له پاره سوال وکړي
ژړا نه غواړم
ستا ژړا هم نه
ایسته کړئ، ژړاکانې مو ایسته کړئ
زه یو د صحرا ځناور یم
چې خپل خپل هم شړلی یم
گولی به مې وجود سوری سوری کړي
خو زه به لا روان یم
له خپل درد، خپلو زخمونو سره
حملې به کوم
حملې به کوم
تر هغو
چې درد مې ورک شي
دچا پروا را سره نه وي
غواړم
زر کاله نور هم ژوندی اوسم

¹³ دا شعر یې په ۱۹۴۳ کې لیکلی او د انفرادیت د شعر د نمونې په توګه یادېږي. ځینې په کې د خپلواکۍ د خوزینست څرک ویني. د پښتو ژباړې له پاره له انګلیسي او فرانسوي ژباړو کار اخیستل شوی.

Kalau sampai waktuku
'Ku mau tak seorang 'kan merayu
Tidak juga kau
Tak perlu sedu sedan itu
Aku ini binatang jalang
Dari kumpulannya terbuang
Biar peluru menembus kulitku
Aku tetap meradang menerjang
Luka dan bisa kubawa berlari
Berlari
Hingga hilang pedih perih
Dan aku akan lebih tidak peduli
Aku mau hidup seribu tahun lagi!

کبیر داس

۱۵۱۸-۱۴۴۰

هندي شاعر کبیر داس په بنارس کې په یوه مسلمانانه کورنۍ کې زېږېدلی خو له خپل استاد هندو مذهبي مشر رامنندا څخه متاثر شوی دی. د کبیر په اړه ویل کېږي چې د دواړو مذهبونو، اسلام او هندویزم، له مروج حاکم برداشت سره یې چندان جوړه نه وه خو کله چې ومړ هم هندوانو او هم مسلمانانو خپل وباله. په هند کې کبیر ته د ولي په سترګه کتل کېږي.

د کبیر په اند حقیقت له هغه چا سره دی چې ژوندي او ناژوندي موجودات په یو شان د الهي جلوي مظهر وګڼي، د ریښتینولۍ، حق دوستۍ لار خپله کړه خو له دنیوي چارو ځان په څنګ ساتي.

زما وجود کي سپورمی ځلېږي¹⁴

زما وجود کي
سپورمی ځلېږي
خو زما سترکي
تپي ږندي دې
ليدای يې نه شي
سپورمی ځلېږي
لمر ورسره دی
ابدی ډول دی
بې له وهلو
زما دننه
په درز کړېږي
کانه غوږونه
يې اورېدای نه شي
د آدم زوی چې
«زه يم»، «زما دی»
په چغو سر وي
هر څه چې کاندې
په ورکه شمار دي
کله چې «زه» او
«زما» نابود شي
د خدای کمال به
په کې ښکاره شي
دلته چې هر څوک
په هڅو سر دي
يوازې پوهه
به پسې غواړي
چې کله پوه شي
نو هڅې پرېږدي

¹⁴ پښتو ژباړه د رابیندراناته ټاکور د انګلیسي ژباړې له مخې شوې ده.

کل چې غورېږي
مېوه ترې زېږي
مېوه پخه شي
کل نور رږېږي
هوسۍ په ځان کې
منښک دي رانغښتي
په کار يې نه دي
کرزي، وښو ته
داسې پسڅېږي

چاندھ جہالکی یہی گہت مہین

THE MOON shines in my body, but my blind eyes cannot see it:

The moon is within me, and so is the sun.

The unstruck drum of Eternity is sounded within me; but my deaf ears cannot hear it.

So long as man clamours for the I and the Mine, his works are as naught:

When all love of the I and the Mine is dead, then the work of the Lord is done.

For work has no other aim than the getting of knowledge:

When that comes, then work is put away.

The flower blooms for the fruit: when the fruit comes, the flower withers.

The musk is in the deer, but it seeks it not within itself: it wanders in quest of grass.

(Rabindranath Tagore)

روبرت دېسنوس – Robert Desnos

۱۹۰۰-۱۹۴۵

فرانسوی شاعر، د ۱۹۲۰ کال شاوخوا له مودرنیست (Modernisme) ادبي خوښت سره نږدې کېږي خو بیا په ۱۹۲۲ له سورریالسم (Surréalisme) سره یو ځای کېږي. له بېلابېلو خپرونو سره د ژورنالیست په توګه کار کوي او په دې ترڅ کې کره کتنې ته د یو ادبي فعالیت په نظر ګوري. د فاشیستي نظریو د خپرېدا په وړاندې له فاشیستي ضد کړیو او د فرانسې له «ملي جبهې» سره یوځای کېږي. د فرانسې د اشغال پر مهال د مقاومت د یو ګروپ غړی دی. په ۱۹۴۴ کې نیول کېږي او د «اوشویخ» په کمپ کې بندي کېږي. یوه میاشت وروسته له هغې چې جرمنیان کمپ پرېږدي مري.

د اتلسو مترو مېړۍ

د اتلسو مترو مېړۍ

چې خولۍ يې پر سر وي

نه شته چې نه شته

يو مېړۍ چې د پنگوين او مرغاوو

ډکه گاډۍ کشوي

نه شته چې نه شته

يو مېړۍ چې فرانسوي وايي

لاتيني او جاوايي وايي

نه شته چې نه شته

نو ولې نه شته، ولې نه شته؟

Une fourmi de dix-huit mètres

Une fourmi de dix-huit mètres

Avec un chapeau sur la tête

Ça n'existe pas, ça n'existe pas

Une fourmi traînant un char

Plein de pingouins et de canards

Ça n'existe pas, ça n'existe pas

Une fourmi parlant français

Parlant latin et javanais

Ça n'existe pas, ça n'existe pas

Et pourquoi... pourquoi pas

ایمیلی الیزابت دیکنسن - Emily Elizabeth Dickinson

۱۸۳۰-۱۸۸۶

امریکایی لیکوالی، ایمیلی دیکنسن که خه هم خه باندي ۱۸۰۰ شعرونه لیکلي دي خو په خپل ژوند کې یې یوازې د لسو شاوخوا شعرونه چاپ کړي دي. هغه شعرونه یې چې په ژوند چاپ شوي دي په خورا دقت اېډېټ شوي وو او په خپل وخت کې هم خاص بلل کېدل. د شکل له لحاظه یې شعري تخنیک پوخ و او قافیې یې په ډېر مهارت کارولې. لومړی شعري ټولګه یې تر مړینې څو کاله وروسته په ۱۸۹۰ کې چاپ شوه خو تر نیمایي ډېر شعرونه یې نېږدې نیمه پېړۍ د کورنیو شخړو له امله ناچاپ پاتې شول. له ۱۸۹۰ را په دې خوا د ایمیلی دیکنسن اثار په منظم ډول چاپېږي.

ستا په زره کې ويا له شته ده

ستا په زره کې ويا له شته ده
چې بې زره، بې زره گلان په کې غورېږي؟
حيانا کې مرغی هغلته اوبه څښي
او چې سيوري په کې رېږدي؟
داسې غلې شان بهېږي چې هيڅوک پرې خبر نه دي
چې به دلته هم ويا له وي
خو بيا هم ستا د ژوندون خوارکي تنده
هره ورځ هلته ماتېږي
دا ويا له په پسرلي کوره
چې سيندونه ډک روان وي
واورې ځغلي پاس د غرونو له سرو نه
پلونه هم ورسره درومي
او بيا وروسته په سره اوږي
چې چمن وچ، سوی پروت وي
خيال پرې ساته ستا د ژوند وړه ويا له به
يوه سره غرمه وچېږي

Have you got a brook in your little heart

Have you got a brook in your little heart
Have you got a brook in your little heart,
Where bashful flowers blow,
And blushing birds go down to drink,
And shadows tremble so?
And nobody knows, so still it flows,
That any brook is there;
And yet your little draught of life
Is daily drunken there.
Then look out for the little brook in March,
When the rivers overflow,
And the snows come hurrying from the hills,
And the bridges often go.
And later, in August it may be,
When the meadows parching lie,
Beware, lest this little brook of life
Some burning noon go dry!

پیپر دو رونسار - Pierre de Ronsard

۱۵۲۵-۱۵۸۵

«د شاعرانو شهزاده او د شهزادگانو شاعر» پیپر دو رونسار د فرانسې د رنسانس د دورې یوه مهمه څېره ده. د هغه مهال له اووه نور شاعرانو – ژواکیم دیو بېلی (Joachim du Bellay)، ژان آنتوان دو باییف (Jean-Antoine de Baïf)، اېتین ژودېل (Etienne Jodelle)، رېمی بېلو (Rémy Belleau)، ژان دورا (Jean Dorat)، ژاک پېلتي (Jacques Pelletier) او پونتوس دو تیيار (Pontus de Tyard) سره یې یو تاریخي مهم ادبي خوزښت د پلېیاد (Pléiade) یا «پیرونې» په نامه پیل کړ چې موخه یې د هغه مهال د معتبرو ژبو (لکه لاتینې) له اغیز څخه د فرانسوي ژبې را ایستل او دې ژبې ته د یو ځانگړي هویت ورکول

وو.

رونسار په خپلو شعرونو کې هم د ژبې روانی او سوچه والي ته پام کړی دی او هم یې د شعري انځورونو په پنځولو کې ستر لاس درلود. د خپل وخت د منل شوو شعري قالبونو کارولو ته یې ځانگړې توجه کړې ده او د سانېټ قالب په رواجولو کې یې مخکښ نقش لوبولی دی.

راځه چې ورشو¹⁵

ښکلوکې راشه
کلاب ته ورشو
سپار يې لمر ته
خپلې سرې خټې
وې غورولې
چې مازيکر خو به يې
جامې شلېدلې نه وي
ها ښکلی رنگ يې
چې بېخي تا غوندې و
چېرته الوتی نه وي
###

ښکلوکې کوره
چې څومره ژر يې
خپل ښايستونه
پر ځمکه تل کړل
دا طبيعت هم
ميرنی مور ده
يو ښکلی گل چې
تر مازيکره
لا نه پايېري
###

ښکلوکې راشه
يوه خبره
له ما هم واوړه
څو دې ښکلا ته
سترکې برېښېري
له پېغلتوبه
خوندونه واخله

¹⁵ دا شعر د شاعر معشوقې کساندرا ته دالی شوی دی

لکه دا گل ږي
چې تار په تار کړي
زړښت به راشي
تا به هم واخلي

Mignonne, allons voir si la rose

Mignonne, allons voir si la rose
Qui ce matin avait déclose
Sa robe de pourpre au Soleil,
A point perdu cette vèprée
Les plis de sa robe pourprée,
Et son teint au vôtre pareil.

Las ! voyez comme en peu d'espace,
Mignonne, elle a dessus la place
Las ! las ses beautés laissé choir !
Ô vraiment marâtre Nature,
Puis qu'une telle fleur ne dure
Que du matin jusques au soir !

Donc, si vous me croyez, mignonne,
Tandis que votre âge fleuronne
En sa plus verte nouveauté,
Cueillez, cueillez votre jeunesse :
Comme à ceste fleur la vieillesse
Fera ternir votre beauté.

سل وارہ می دا هیله ده کړې

سل وارہ او سل وارہ می دا هیله ده کړې
چې ځان درته پېری کړم او په پته درته درشم
ستا په زړه کې پت شم او هغه مرض پیدا کړم
چې ته یې دومره سخته کړې پر ما باندې یې رحمه

که وم هلته دننه، بیا به زه شمه برلاسی
پر هغه بد مرض چې یې دشمنه کړې د مینې
نه به پله شي رانه پاتې نه یو رگ ستا په وجود کې
چې زه ستا د پېژندو له پاره سر ورښکاره نه کړم

ته یې غواړې او که نه خو طبیعت په دې مالوم کړم
څه چې انګېرې او غواړې په هرڅه باندې به پوه شم
له رګونو به دې ټول کنګل بهر کړم

سرې لمبې به کړې د مینې په کې بلې
او چې کله ښه ډاډه شومه چې اور درباندي بل شو
نو سړی به شم له سره، ته به شې په ما مینه

J'ay cent fois désiré et cent encores d'estre

J'ay cent fois désiré et cent encores d'estre
Un invisible esprit, afin de me cacher
Au fond de vostre cœur, pour l'humeur rechercher
Qui vous fait contre moy si cruelle apparostre.

Si j'estois dedans vous, au moins je serois maistre
De l'humeur qui vous fait encontre Amour fascher,
Et si n'auriez ny pouls ny nerfs dessous la chair
Que prompt je ne-cherchasse afin de vous cognoistre.

Je sçaurois, maugré vous et vos complexions,
Toutes vos volontez et vos conditions,
Et chasserois si bien la froideur de vos veines

Que les flames d'amour vous y allumeriez;
Puis, quand je les verrois de son feu toutes pleines,
Je redeviendrois homme, et lors vous m'aimeriez

زرغونه سايقين

۱۹۹۹

د اوزبېکي ژبې، ځوانه افغانه ليکواله چې شعرونه يې په اوزبېکي ژبېو رسنيو کې خپرېږي.

د مرغی غاړې¹⁶
له خوښی نه دي
قفس به څنگه
ورباندې پوه شي

¹⁶ اوزبېکي متن شاعرې په خپله په دري بيان کړی او ژباړه د همدې توضیح له مخې ده

خوشلیگیدن
سیره مس قوشلر
قفسگه کیم انگلتسین

آذر سلیم - Ozar Salim¹⁷

۱۹۶۸

د تاجیکستان معاصر شاعر چې هم په خپل هېواد کې او هم د پارسي ژبې په نورو ټاټوبو کې منل شوې څېره ده. شعرونه یې ډېرو سندرغاړو په موسیقي هم اړولي دي. آذر سلیم ته په افغانستان کې د زري کړکي د ۱۳۹۸ کال جایزه هم ورکړ شوې ده.

¹⁷ د لوستو د اسانۍ په خاطر د آذر سلیم تاجیکي شعرونه په دري رسم الخط لیکل شوي دي.

نیمه دنیا

لمر په دولسو ساعتونو کې

له نیمې دنیا چورلي

نور دولس ساعته

بلې نیمې ته په کار دي

*

زموږ پر کلي

له سهاره تر ماښامه

لمر ځلېږي

زموږ کليته

ته پوره نیمه دنیا یې

نیم دنیا

در ده و دو ساعت از خورشید
سیر سازد نیم دنیا را
در ده و دو ساعت دیگر
می‌رود بر سیر نیم باز مانده
لیک من دیدم که خورشید
از سحر تا شام
در فضای روستایم می‌زند چرخ
روستای من، تو شاید نیم دنیایی

سپي شوي زمريان

په کيسو کې چې د زمري نوم راځي
د بې وزلو ملاتړ کوي
زمری زموږ په زرو اسطورو کې اتل و
خو ما وليدل چې، سپي شوو زمريانو،
ستاسې د زمريتوب هيبت
د هېوکو تر ګاونډه و.

شیران سگ گردیده

شیر در هر قصه بی که ذکر نامش رفت
از ضعیفان پشیمان بودست
شیر در اسطوره های کهنه ی ما قهرمان بودست.
لیک ای شیران سگ گردیده، من دیدم
هیبت شیری تان، افسوس
تا به نزد استخوان بودست

مور مې باران دی¹⁸

مور مې باران دی
خبرې يې څومره موزونې دي!
دا زما زړه
يو وچ ځنگل دی
خو نن مې چې مور په وره راننوخې
زما زړه به د نړۍ تر ټولو شنه جلگه شي.
لکه د اوسنۍ زمانې ورونه
چې غږ پېژني
د هغې د پښو په ښکالو پرانیستل کېږي
مور مې باران دی
د زړه واړه غمونه مې مینځي.

¹⁸ په لږ مانيز توپير دا شعر دوه واړه ژباړل شوی دی

باران مې مور ده

باران مې مور ده
خبرې يې څومره موزونې دي!
دا زما زړه
يو وچ ځنگل دی
خو نن مې چې مور په وره راننوخې
زما زړه به د نړۍ تر ټولو شنه جلگه شي.
لکه د اوسنۍ زمانې ورونه
چې غږ پېژني
د هغې د پښو په ښکالو پرانیستل کېږي
باران مې مور ده
د زړه واړه غمونه مې مینځي.

مادرم باران است

مادرم باران است
حرفهایش چقدر موزون اند
حاليا این دل من
هست یک جنگل خشک
لیک امروز چو مادر زدرم باز آید
دل من سبزترین بیشه ی دنیا گردد
همچو درهای معاصر که شناسند صدا
در اسرار شگفتن
به صدای قدمش وا گردد
مادرم باران است
همه اندوه دلم میشوید

گونگی باغ

باغ چې ژاري.
هسې نه ده چې ځواني يې ترېنه تللې
د وړمې له هجره هم نه،
نه له دې چې د لمر مينه کمه شوې.
نه د مني د باران له لاسه ژاري.
د باغ ژبه وه د پانو، اوس رژېري
باغ د ژبې، خپلې ژبې په مرک ژاري.

باغ گنگ

باغ اگر میگیرید
نه از آن که دیگر نیست جوان
نه ز هجران نسیم
نه ز بی مهری خورشید
نه ز باران خزان میگیرید.
برگهایش که زبانش بودند میریزند
باغ بر مرگ زبان میگیرید

د باد سورنی

د باد غوغا د سورني غږ ته ورته
زما وجود کې يې د مني سپره سا وړپو کړه
تر پېښو لاندې چې يوه پاڼه ذره ذره شوه
زما له زره يې د شينوالي هيله وتورله
د رودکي¹⁹ غوندې مې آه له شونډوو واته چې
«وختونه نور شو...» خلک هم بدل شول
«وختونه نور شو...» هر يو تن بدل شو
يوازې زه د تل په څېر پاتې يم
لکه د «جوى خانم»²⁰
«فقط همدومره و د لارې خورۍ!»
د باد په چغو کې دا غږ اورمه.
هسې خواري له خوږې وکارې کړيکې
بادونه خوشې فريادونه نه کړي.
د کړکۍ شات ته مې د باد د سورني غږ پورته شو
د باد سورنی غږېږي.

¹⁹ رودکي وايي:

کنون زمانه دگر گشت و من دگر گشتم
عصا بيار، که وقت عصا و انبان بود
(چې زمانه شوله بدله، زه يې هم بدل کړم
امسا مې راوړه چې د گودي او امسا شومه نور)

²⁰ «جوى خانم» په بلخ کې د يوې ويالې نوم و.

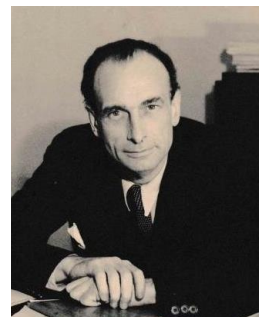
ترنای باد

فغان باد چو فریاد ترنا بود، کزان
دمید روح خزان در تمام پیکر من
و از شکستن یک برگ زیر پای، شکست
به سبز بودن امید خویش باور من
چو رودکی به لبم آه تلخ میگوید:
«کنون زمانه دیگر گشت و...» شد دیگر مردم
«کنون زمانه دیگر گشت و...» شد دیگر همه کس
به غیر از من و این جوی ساده ی خانم
«تمام زاد سفر غیر آن نیست مرا»
شنیدم این سخن تلخ ز ترنای باد
تلاش بی ثمر آخر شود فغان در لب
نمیکشند به بیوده باد ها فریاد
صدای ترنای باد است پشت پنجره ام
صدای ترنای باد

فیلیپ سوپو - Philippe Soupault

۱۸۹۷ - ۱۹۹۰

فرانسوی شاعر، لیکوال او ژورنالیست دی چې له آندې بروتون (André Breton) او لویی اراگون (Louis Aragon) سره یې لومړی د داداییزم (Dadaïsme) بنسټ کېښود چې هدف ترې د ادبیاتو له سره ایجاد و. بیا یې له همدغو شاعرانو او نورو سره د سورریالیسم بنسټ کېښود. شعري ټولګې، ناولونه او د لنډو کیسو کتابونه، د تياتر نندارې، تکلونه، آټو بیوګرافیک آثار او د رسامیو البومونه یې خپاره شوي دي.

کلیزه

غواړمه درکړم
يو د سر تاج چې
د اسمان ستوري
واړه په کې وي

غواړمه درکړم
ډ ټولې ځمکې
د بلبانو واړه سندرې

غواړمه درکړم
چوپتيا د ژمي
د پسرليو واړه موسکاوې
هغه د اوړي
ټولې رناوې
لمبې د مټي

غواړمه درکړم
څه مې چې نه وو
چې در مې نه کړل
دغه خپل ژوند مې
زموږه دواړو
تلپاتېوالی

Anniversaire

Je voudrais te donner
une couronne
constellée de toutes les étoiles
du firmament

Je voudrais te donner
Le chant des rossignols
De toute la terre

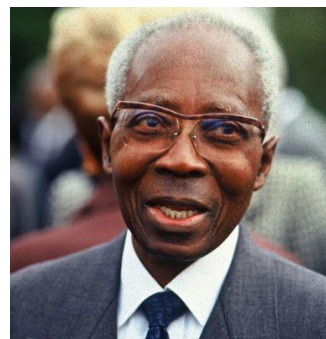
Je voudrais te donner
Les silences de l'hiver
Les sourires du printemps
La clarté de l'été
Les flammes de l'automne

Je voudrais te donner
Tout ce que je n'ai pas pu
Pas su
Te donner
Ma vie
Notre éternité.

ليوپولد سپدار سېنگور - Leopold Sedar Senghor

۱۹۰۶ - ۲۰۰۱

د سېنېګال شاعر، ليکوال او سياستوال دی. يوازينی افريقايي دی چې د فرانسې د اکاډمي غړيتوب يې تر لاسه کړی دی. د سپدار سېنگور د شاعری ايډيال که څه هم نړیوال مدنيت دی خو د تور پوستو د فرهنگي او تمدني هويت ستر مدافع هم دی. شعر يې له افريقا او افريقايي هويت سره ژور پيوند لري. د هېواد تر خپلواکۍ د مخه د فرانسې په حکومت کې تر وزارت رسېدلی و او تر خپلواکۍ وروسته له ۱۹۶۰ څخه تر ۱۹۸۰ پورې د سېنېګال ولسمشر و.

یوازې یم

زه دې ورشو کې، تکی تنها یم
په شومه دم کې
له یخې غونجو
ونو په خوا کې.
هغوی څنگلې
خپلې تنې نه
راتاوې کړي
یوه له بلې
پورې نښتې
پانې یې تللي
دخپلې خوښې
ها جزیرو ته

زه دې ورشو کې، تکی تنها یم
په شومه دم کې
یوازې توب یم
د تشو لارو
څنګ ته ولاړو
د برېښنا ستنو!

Je suis seul

Je suis seul dans la plaine

Et dans la nuit

Avec les arbres recroquevillés de froid

Qui, coudes au corps, se serrent les uns tout contre les autres.

Je suis seul dans la plaine

Et dans la nuit

Avec les gestes de désespoir pathétique des arbres

Que leurs feuilles ont quittés pour des îles d'élection.

Je suis seul dans la plaine

Et dans la nuit.

Je suis la solitude des poteaux télégraphiques

Le long des routes

Désertes.

فریدریش شیلر - Johann Christoph Friedrich von Schiller

۱۸۰۵-۱۷۵۹

د الماني ژبې يو تر ټولو ستر شاعر دی چې ځينې شعرونه او نظمونه يې اوس د الماني ادبياتو هغه ټوټې دي چې له پام نه شي غورځېدای. د شعر او تياتر تر څنګه يې فلسفي ليکنې هم کړې دي چې د ښکلا پېژندنې (Esthetics) او ټولنيز مسایل يې په کې ځيرلي دي چې د المان پر ايدياليسم (Idealism) او رومانتيسم (Romantism) يې ژور اغيز بندلی دی. د مشهور ليکوال او فيلسوف گوټه (Goethe) سره ملګرتيا يې د ژوند په وروستۍ برخه کې فکري نظام تر ډېره اغيزمن کړی دی.

هغه موضوعات چې شیلر پرې کار کړی دی، که د اخلاقو په برخه کې دي، که د سیاست په برخه کې دي او که د ښکلا پېژندنې په برخه کې، د المان - او په ټوله کې د اروپا - فکر او ادبياتو ته يې په يو ډول لوری ورکړی دی. په الماني ادبياتو کې د کلاسیسیسم (Classicism) د تشې د ډکولو په خاطر يې د فرانسوي ليکوال راسين (Racine) تراژيډي فېدر (Phèdre) الماني ته وژباړله او په الماني کې يې د يوناني تراژيډۍ اساسات معرفي کړل. او په دې توګه يې هم د المان او هم د اروپا په ادبياتو کې غبرګ، کلاسیک او رومانتيک، حيثيت خپل کړ.

د ایمان خبرې²¹

درې خبرې درته وایم
له ژورې مانا ډکې
چې له هرې خولې راوځي
خو د زړه له تله خېژي
بې ارزښته هغه څوک دی
چې پر دې دريو خبرو
بې په زړه کې باور نه وي
انسانان ازاد پیدا دي
که زنجیر کې هم زېږېږي
د عوامو په خبرو مه تېروځئ
نه د هغو په خبرو
چې له عقله پلي شوي
غلامان چې زنجیر مات کړي مه ډارېږئ
له ازاد انسانه هم ترهه و نه کړئ
نېکي تشه وینا نه ده نو دنیا کې
انسانانو ته نېکي ده
که پښې یې په هر یو قدم کې رېږدي
بیا به هم د الهي موخې له پاره قدم اخلي
هغه څه چې د پوهانو
علم او پوهې ته نه ښکاري
ساده پاکې ارواکانې
پرې پوهېږي
خدای هم شته دی، ارادې یې دي تلپاتې
د سړیو ارادې که ټینګې نه وي،
پر زمان او پر مکان باندې خپره ده
ها ژوندی، ها لوره پوهه
هر څه اوږي او بدلېږي
دې بې پایه دایره کې

²¹ د الماني متن په جزئیاتو د پوهېدلو له پاره مې د کزاویې مرمې (Xavier Marmier - ۱۸۰۸ - ۱۸۹۲) پر فرانسوي ژباړې تکیه کړې ده.

او په منځ کې بې بدلون، بې هراسه
هغه ستر بې شانې روح دی
دغه درې له مانا ډکې
او ژورې وینا ساتئ
خوله په خوله بې انتقال کړئ
له یوه نسل نه بل ته
دا ویناوې به په زړونو کې وي مېشتې.
له انسانه به هېڅکله، په هېڅ حال کې
څوک غلا نه کړي
کوم ارزښت چې ده کې شته دی
څو پر دغو درې خبرو
بې په زړه کې باور پروت وي

Die Worte des Glaubens

Drei Worte nenn ich euch, inhaltschwer,
Sie gehen von Munde zu Munde,
Doch stammen sie nicht von außen her,
Das Herz nur gibt davon Kunde,
Dem Menschen ist aller Wert geraubt,
Wenn er nicht mehr an die drei Worte glaubt.
Der Mensch ist frei geschaffen, ist frei,
Und würd er in Ketten geboren,
Laßt euch nicht irren des Pöbels Geschrei,
Nicht den Mißbrauch rasender Toren,
Vor dem Sklaven, wenn er die Kette bricht,
Vor dem freien Menschen erzittert nicht.
Und die Tugend, sie ist kein leerer Schall,
Der Mensch kann sie üben im Leben,
Und sollt er auch straucheln überall,
Er kann nach der göttlichen streben,
Und was kein Verstand der Verständigen sieht,
Das übet in Einfalt ein kindlich Gemüt.
Und ein Gott ist, ein heiliger Wille lebt,
Wie auch der menschliche wanke,
Hoch über der Zeit und dem Raume webt
Lebendig der höchste Gedanke,
Und ob alles in ewigem Wechsel kreist,
Es beharret im Wechsel ein ruhiger Geist.
Die drei Worte bewahret euch, inhaltschwer,
Sie pflanzet von Munde zu Munde,
Und stammen sie gleich nicht von außen her,
Euer Innres gibt davon Kunde,
Dem Menschen ist nimmer sein Wert geraubt,
So lang er noch an die drei Worte glaubt.

رابعه عدويه قيسيه

۸۰۱-۷۱۲

رابعه عدويه د اسماعيل عدوي قيسي لور په دويمه هجري پېړۍ كې (۱۸۵ هـ - ۱۸۴ هـ) د عربو ستره شاعره او د اسلامي تصوف خورا مشهوره څېره ده چې په «تاج الرجال» او «ام الخير» هم ياده شوې ده. د حسن بصري او ابراهيم ادهم په څېر سترو صوفيانو سره همعصره ده او د رواياتو له مخې يې ورسره ليدلي هم دي.

د رابعې په اړه يو مشهور روايت وايي چې هغې په يو لاس كې د اوبو كوزه او په بل لاس كې بله ډيوه كرزوله، ويل يې په اور جنت سيزم او په اوبو دوزخ وژنم چې انسان د خالق عبادت د مينې له مخې وكړي نه د وېرې او تعې له مخې.

ته چې خوږېږي، ژوند دې ترخېږي²²
ته چې خوښېږي، نور دې قهرېږي
ستا او زما چې اړيکي کلک شي
لار مې دې نورو ځنې بېلېږي
ستا ياري روغه، نور دې په هېڅ شي
پر خاوره بره، دې خاورې کېږي

²² د عربي متن په پوهېدو کې مې د ډاکټرې خديجې کشوک D. KCHOUK Khedija له فرانسوي ژباړې مرسته اخيستې

فليتک تحلو والحياة مریة
ولیتک ترضی والانام غضاب
ولیت الذی بیئى وینک عامر
وبینى و بین العالمین خراب
اذا صح منک الود فلکل هین
وکل الذی فوق التراب تراب

رابرت فراست – Rober Frost

۱۸۷۴ – ۱۹۶۳

رابرت فراست، امریکایي شاعر، په امریکا کې د مودرنیسم (Modernism) د پراخې او چټکې خپرېدا پر وړاندې د یو ډول غبرګون په توګه مخالف لوري ته مخه کوي او د خپل شعر موضوعات او انځورونه د امریکا له کلیوالي ژونده را اخلي چې هم په کې یو ډول هنل شته او هم شکاکیت. فراست ته د اتلسمې او نولسمې پېړۍ د شعر د اتصال کړۍ هم وایي. د فراست شاعري د یوازې توب، فردیت او طبیعت له ارزښتونو ډکه ده او د شلې پېړۍ د شعر زېری ورکوي.

اور او ڪنگل

خُيني وايي دا جهان به په اورونو ڪي ختمپري
خُيني وايي نه په يخ ڪي.
د شوق خوند ڪي ما ليدلي
زه د اور له پلويانو سره مل يم.
خو ڪه بل ځل تباهي وي
فڪر ڪر مه ڪي له ڪر ڪي هم خبر يم
شم ويلاي تباهي ته
يخ هم بنه دي
گوزاره ورباندې ڪپري.

Fire and Ice

Some say the world will end in fire,
Some say in ice.
From what I've tasted of desire
I hold with those who favor fire.
But if it had to perish twice,
I think I know enough of hate
To say that for destruction ice
Is also great
And would suffice.

ماری لور گرووار - Marie-Laure Grouar

۱۸۴۳- ۱۸۲۲

د فرانسوی شاعرې، مورزادي گونکې او ږندې، د عقلي معلولیت درلودونکې ماري لور لند ژوند د غمونو او حوادثو مجموعه وه. پلار یې د ناچلو پیسو د کارولو په تور په تبعید او شاقه بند محوم شو. خور یې په نري رنځ مړه شوه او په خپله هم چې په همدې ناروغۍ اخته وه، نورماندي ته ولاړه او لږ وخت وروسته یې سا ورکړه.

له ستونزو او محدودیتونو سره سره یې د خپل وخت له **سترو** لیکوالو او شاعرانو لکه شاتوبریان (Chateaubriand)، سنت بوو (Sainte Beuv) او مارسلین دېبورډ والمور

(Marceline Desbordes-Valmore) سره د لیکونو تبادلې کوله.

تا ويل پيغلې شاعري
زړه دې پټ کړه، د اروا غزل دې غلی!
زموږ بڼځې دې گونگۍ وي
پر خپل عشق باندي منکړې، د دردونو ساتندويي
خو زه وايمه چې تالندو ته ورشه،
توپانونو، سېلاوونو ته ووايه چې خپل قهر بهرته و خوري
په درو کې د انکۍ غبرونه تپ کړه
چې د درد يا د بڼادي کړيکې يې خېژي
په خاښونو کې بلبلو ته ووايه
چې سندرې کې يې ته اندېښنې کورې
ورته وايه چې د تل له پاره چوپ شي. څوک چې ښکېل دي زولنو کې
د سپېڅلي ازادۍ اميد پرې بند کړه
چې غبرونه، چې سندرې، چې سلکۍ واره خاموش شي
چه هر، هر څه کونگ او لال شي، زه به بيا سندرې بس کړم

Vous m'avez dit un jour : Jeune fille poète,
Ne chantez point votre âme et cachez votre cœur ;
La femme, parmi nous, doit demeurer muette,
Renier ses amours et garder sa douleur.

Et moi je vous répons : Dites à la tempête,
Aux grands vents, aux grands flots d'étouffer leur fureur ;
Faites taire au vallon l'écho fort qui répète
Ou le cri de souffrance ou le cri du bonheur ;

Dites au rossignol, sous la grande ramée,
Que son accent fait peine à votre âme alarmée...
Qu'il se taise toujours... Défendez au reclus

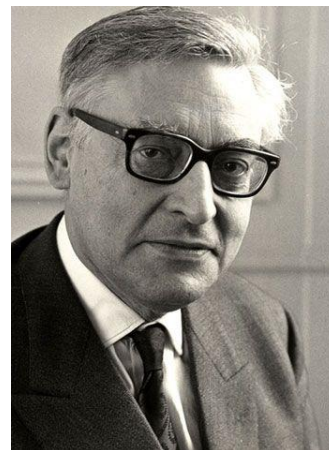
D'invoquer l'espérance et la liberté sainte ;
Faites taire tout bruit, tout chant et toute plainte :
Quand tout sera muet, je ne chanterai plus.

رېموند کونو - Raymond Queneau

۱۹۰۳ - ۱۹۷۶

فرانسوی شاعر، کونو په ۱۹۲۴ کې له سورریالیسم سره یو ځای شو خو کاله وروسته د دغه ادبي مکتب له مهم سرلاري اندرې بروتون (André Breton) له خوا له دې ادبي مکتب څخه و ایستل شو. په غبرگون کې یې کونو یو شمېر طنزي ليکنې هم وکړې. له یوې خوا د فرانسې د یوې خورا مهمې خپرنډوېې ټولني کالیمارد (Gallimard) سره د مصحح په توګه او وروسته د ادبیاتو د خورا مهمو آثارو د مجموعې د خپرلو د لړۍ (Pléiade) مشر هم شو، خو له بلې خوا د فرانسوي ژبې د بدلون او پر ژبه د نوو رسنیو (لکه تلویزیون) اغیز ته اندېښمن و.

په ۱۹۵۰ کې یې له څو نورو مهمو لیکوالو سره د «پاتافیزیک» (Pataphysique) کالج (چې د میتا فیزیک مسخ شوې بڼه ده، طنز، پر کلماتو لوبو او د نامتعارفو افکارو بیان ته خاصه

توجه کوي) بنسټ کېښود.

شعر

چې بڼه يې خوښ کړې، بڼه يې کتار کړې
له يو څو ټکو شعر جوړېږي
ټکي، که مينه ورلره ورکړې،
نو شعر کېږي
کله څوک خپله هم نه پوهېږي
چې زه څه وایم،
شعر چې جوړ شي، مضمون به کوري
چې بيا يو نوم هم ورباندې کېږي
نورو وختو کې، به خاندې، ژاړې
چې شعر ليکې
شعر، که هرڅه ورسره وکړې
بيا هم افراط دی

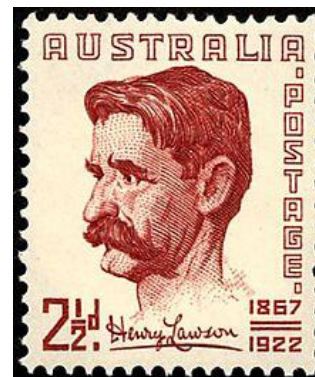
Un poème

Bien placés bien choisis
quelques mots font une poésie
les mots il suffit qu'on les aime
pour écrire un poème
on ne sait pas toujours ce qu'on dit
lorsque naît la poésie
faut ensuite rechercher le thème
pour intituler le poème
mais d'autres fois on pleure on rit
en écrivant la poésie
ça a toujours kékchose d'extrême
un poème

هنري لاسن - Henry Lawson

۱۸۶۲ - ۱۹۲۲

د استرالیا د استعماري دورې يو خورا ستر شاعر او ژورنالست، هنري لاسن، د لنډو متنونو په ليکلو کې شهرت لري. ژبور نشنلست، لاسن د استرالیا د سيمه ييزې ژبې د فېکشن د ودې له پاره جدي کار کړی دی.

په غرونو کې باران

د لږو وړېڅې، درې پرې ډکې،
خړکۍ بشکلا يې چېرته غرقېږي
د لاجي ونې، سختې شغېږي
غرونو دي ټنډې، تروې نيولې
لرې، ريتارې د کوم کفن دي
چې له کمرونو را څرېدلې
د څړوبيو گڼ کتارونه
د غره له څوکو لاندې را څاڅي

اسمان د سرپو په شان ته خړ دی
مکر کوم ځای چې شمال برک شوی
رڼا د ورځې، په تېښته درومي
راباندې شپه شوه، په منډه منډه
خو زما مينې، باران به تېر شي
زما تر غمه لا هم تر مخه
دې د سرو زرو مازيگري کې
لمر روانېږي، د سبا لور ته

Rain In The Mountains

THE valley's full of misty cloud,
Its tinted beauty drowning,
The Eucalypti roar aloud,
The mountain fronts are frowning.
The mist is hanging like a pall
From many granite ledges,
And many a little waterfall
Starts o'er the valley's edges.
The sky is of a leaden grey,
Save where the north is surly,
The driven daylight speeds away,
And night comes o'er us early.
But, love, the rain will pass full soon,
Far sooner than my sorrow,
And in a golden afternoon
The sun may set to-morrow.

فیلیپ لارکین - Philip Larkin

۱۹۲۲ - ۱۹۸۵

فیلیپ لارکین په انګلستان کې د شلمې پېړۍ تر ټولو ستر شاعر بلل شوی دی. د ملک الشعرا (Poet Laureate) لقب وړاندیز هم ورته وشو چې و یې نه مانه. د لارکین د شعر په اړه ویل شوي چې ځانګړتیا یې د عادي، ورځنۍ ژبې سبک، روڼتیا، آرامه او له فکره ډک لحن، طنز او د عام عقل سره مستقیم تړاو دی. د هغه د سبک په اړه دا هم ویل شوي چې د تغزل او نارضایتي مجموعه ده.

ورځې

ورځې ولې پيدا شوې؟
مور په ورځو کې اوسېږو.
ورځې راشي، مور راوين کړي،
په يو نه، په څو څو ځله.
ورځې ځای د خوشالی دی
مور به چېرې اوسېدلای که ورځ نه وای؟
دا پوښتنه که ځواب شي
نو طبيب او ملا دواړه
به اوږدو جامو کې راشي
میدانونو کې به ځغلي

Days'

What are days for?

Days are where we live.

They come, they wake us

Time and time over.

They are to be happy in:

Where can we live but days?

Ah, solving that question

Brings the priest and the doctor

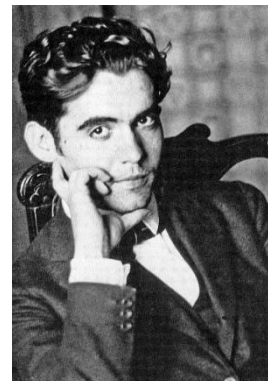
In their long coats

Running over the fields.

فدریکو گارسیا لورکا – Federico Garcia Lorca

۱۸۹۸ – ۱۹۳۶

فدریکو گارسیا لورکا اسپانیایی شاعر، درامه لیکونکی او سټیج جوړوونکی دی چې د شلې پېړۍ په پیل کې یې د اروپا منل شوي، نوي او متفاوت، ادبي خوزبښتونه له یو شمېر نورو ځوانو لیکوالو (د ۲۷ ډله) سره اسپانې کې معرفي کړل. لورکا د اسپانې د کربنادا سره نږدې پیدا شوی او لوی شوی دی، ماشومتوب او ځواني یې د اسپانې له ژیتانو سره نږدې تېره کړې (ژیتان یوه کوچی قبیله ده چې ډېر وخت یې د خټیزې او لویدیزې اروپا تر منځ تک راتګ کاوه، خپله ژبه، خپل رسوم، خپله موسیقي او خپل د ژوند طرز یې درلود) او ترې اغیزمن شوی دی.

له مشهور اسپانیایی نقاش سالوادور دالی (Salvador Dali) سره یې د مینې او ملګرتیا اړیکه درلوده چې د هغه په مرسته د فرانسي او امریکا له ادبي او هنري کړيو سره په تماس کې شو. او د سوریاالیستي خوزبښت یوه د پام وړ څېره شوه.

د لورکا شاعري او تياتر د ژیتانو د ژوند، د فلامنکو موسیقي او د اسپانې د غوایانو سره د مقابلې د خونړۍ لوبې په چوکاټونو کې تنظیم شوي دي.

د اسپانې د انقلابي نهضت مل او خواخوږی لورکا په ۱۹۳۶ کې د فرانکو د ملېشو له خوا اعدام شو.

لاسوليا²³

په تور پروني کې ده نغښتې
وايي نړۍ ډېره وره ده
زرونه بيا لوی دي
په تور پروني کې ده نغښتې
وايي چې نرم اوسېلی وي او که کړيکه
باد کې ورکېږي
په تور پروني کې وه نغښتې
کړکۍ يې وازه وه پرې ايښې
په سپېده داغ کې، له دې کړکۍ نه
واړه اسمان و، دننه شوی
وی، وی، وی، وی، وی، وی
چې تور پروني کې وه نغښتې

²³ لاسوليا (La soleá) د فلانکو موسيقي يو ډول ساز دی. د دې شعر پښتو متن اسپانوي متن ته په توجه د فرانسوي ژباړې له مخې برابر شوی دی.

La soleá

ESTIDA con mantos negros.
piensa que el mundo es chiquito
y el corazón es inmenso.
Vestida con mantos negros
Piensa que el suspiro tierno
y el grito, desaparecen
en la corriente del viento.
Vestida con mantos negros
Se dejó el balcón abierto
y al alba por el balcón
desembocó todo el cielo.
¡Ay ayayayay,
que vestida con mantos negros!

بله سندرہ²⁴

خوب مې د تل له پاره رنگ شو
په باران لوند مازيکري کې
زما زړگي ته دننه کېږي
هغه د مني د غم سندرہ
چې را اورېږي له هسکو ونو

يوه خواږه غوندې خپکان کې
د مرگونې منظرې زړه کې
اوس مات شوی زما غږ دی

خوب مې د تل له پاره رنگ شو
د تل له پاره لويه خدايه
واوره رالوېږي
زما د ژوند ، زما د ترهې
پر شاري دښتې
يو توهم چې ، درومي ډېر لري
د ورکېدو ، کنگل کېدلو

دا اوبه گوره، چې را ته وايي
خوب دې د تل له پاره رنگ شو
هغه ستا خوب چې پای يې نه و.
دغسې وايي، را ته نن لري
غبار ستړيا ده
د سپينې واورې.

د ساز تالونه مې داسې وايي
خوب مې د تل له پاره رنگ شو
غبار وهلي مازيکري کې

²⁴ پښتو متن اسپانوي متن ته په کتو د فرانسوي، انګليسي او دري (سيد طيب جواد) ژباړو پر بنسټ برابر شوی

زما زړکي ته ورننوځي
هغه د مني د غم سندرې
چې را اورېږي له هسکو ونو

OTRA CANCIÓN

¡El sueño se deshizo para siempre
En la tarde lluviosa
mi corazón aprende
la tragedia otoñal
que los árboles llueven.

Y en la dulce tristeza
del paisaje que muere
mis voces se quebraron.

El sueño se deshizo para siempre.
¡Para siempre! ¡Dios mío!
Va cayendo la nieve
en el campo desierto
de mi vida,
y teme
la ilusión, que va lejos,
de helarse o de perderse.

¡Cómo me dice el agua
que el sueño se deshizo para siempre!
¿El sueño es infinito?
La niebla lo sostiene,
y la niebla es tan sólo
cansancio de la nieve.

Mi ritmo va contando
que el sueño se deshizo para siempre.
Y en la tarde brumosa

mi corazón aprende
la tragedia otoñal
que los árboles llueven.

د شنو وښو کونگوسی لا روان دی
د اینځر بوتی راته غېر پړانیستی
لکه پړانک چې خپل سیوری خپروي
زما پر تیاری وهلو سندرو

سپوږمی کوکری شماری
تېر وځي او بیا یې شماری

پرون او سبا، شین او تور
ته مې پر سر د گنډپړیو د لښتو تاج ږدې.

او د اینځر بوتی را باندي چغې وهي
راوراندي کېږي، ډاروونکی، غورېدلی.

Baco

Verde rumor intacto.

La higuera me tiende sus brazos.

Como una pantera, su sombra,
acecha mi lírica sombra.

La luna cuenta los perros.
Se equivoca y empieza de nuevo.

Ayer, mañana. negro y verde,
rondas mi cerco de laureles.

¿Quién te querría como yo,
si me cambiaras el corazón?

... Y la higuera me grita y avanza
terrible y multiplicada

لومړۍ کليزه²⁶

سم زما پر تندي گرزي
اخ، زاړه، تللي حسرته!

اوس مې څه ته په کارېږي
که کاغذ دی او که رنگ دی، که شعرونه

له دې ځايه راته ستا غوښه ښکارېږي
د تازه کړکي په مثل، يا د سره سوسن په شانته

ای تر سپينې سپوږمۍ لاندې غمړنکې
وايه وايه اوس زما په شوق ته څه کړې

26 پښتو متن اسپانوي متن ته په کتو د فرانسوي، انګليسي او دري (سید طیب جواد) ژباړو پر بنسټ برابر شوی

Primer aniversario

La niña va por mi frente
¡Oh, qué antiguo sentimiento!

¿De qué me sirve, pregunto,
la tinta, el papel y el verso?

Carne tuya me parece,
rojo lirio, junco fresco.
Morena de luna llena.
¿Qué quieres de mi deseo?

...

په لمانځه ولاړه نجلۍ²⁷

د عنبرو تر توکری لاندې
خوبورې

د غوايه سترگو درته کتل چې
ستا تسې لاس کې را اورېدلې

په دې ژور، وړېنمېن کميس کې
و نه ښورېږې، ویرجینیا کلې

دا د تیونو شني هندوانې دې
د لمونځ دعا ته، نذر کې ورکړه

²⁷ پښتو متن اسپانوي متن ته په کتو د فرانسوي، انګليسي او دري (سید طیب جواد) ژباړو پر بنسټ برابر شوی

LA SOLTERA EN MISA

Bajo el Moisés del incienso,
adormecida.

Ojos de toro te miraban.
Tu rosario llovía.

Con ese traje de profunda seda,
no te muevas, Virginia.

Da los negros melones de tus pechos
al rumor de la misa

خداى پاماني²⁸

که ومرم

برنده پرانستي پرپردي

ماشوم هلته مالتي خوري

(زه بي له خپلي برندي وينم)

لوگري غنم ريبي

(زه بي له خپلي برندي اورم)

که ومرم

برنده پرانستي پرپردي

28 پښتو متن اسپانوي متن ته په کتو د فرانسوي، انكليبي او دري (سيد طيب جواد) ژباړو پر بنسټ برابر شوی

Despedida

Si muero,
dejad el balcón abierto.

El niño come naranjas.
(Desde mi balcón lo veo).

El segador siega el trigo.
(Desde mi balcón lo siento).

¡Si muero,
dejad el balcón abierto!

له مينې مر²⁹

هله څه دي چې څلېري
په ژورو دهليزو کې

زويکه ور نور ور پسې بند کړه
ساعت يوولس بجې را بنايي

څلور دېوې مې پر سترگو لکي
په کار مې نه دي

راته بنسکارېري چې کاوڼدي مو
د مسو لوڼي يو پر بل مري

د سپينو زرو د هوږې غوټه
چې مرکي حال وي، مياشت راکمېري،
د دېوالونو د زېرو زېرو
برجو پر سر يې
زېر رنگې څڼې را څړولې

شپه ترهېدلې، په برنده کې
کړکې ترنگېري
د زرو سپيو ډله پسې ده
چې پېژندلای يې لا هم نه شي
بوی د شرابو او د عنبرو
له دهليزونو راپورته کېري

د پخوانيو غبرونو څور دی
د لمدو لوڅو له رپا څېړي
د تورې شومې، مات رواقونه

29 پښتو متن اسپانوي متن ته په کتو د فرانسوي، انګليسي او دري (سيد طيب جواد) ژباړو پر بنسټ برابر شوی

په انكازو دي
غوايان كلايو سره ويده دي

په دهليزو كې څلور ډيوې دي
داسې غرمېري
لكه مومين چې بنامار چپه كړي
لاندي دره كې
غمجنې بنځې
د سرو وينې سره كينېباسي
د گل په شانې، بې غبر و غوره
داسې درد منې
لكه د پېغلو نجونو ورنونه

د سيند د غاړې سپين سرو بنځو
د غرو لمنو كې ژړا وكړه
د سپينو ځينو او د نومونو
يوه بې ساري غوندي شېبه وه

تپه تياره كې، سپين دېوالونه
داسې بنسكارېري لكه څپوني
كوچانې نجونې او بنسپېرې گډې
اكارديون نه نغې وکارې

ادكې مورې كله چې مړ شوم
مشران خبر كړه،
په هغو شنو شنو تلگرافونو
چې د شمال او سوېل تر منځه
سره خواره دي

په شمار اوو چغو
ورسره اوو د وينو دارو
او بيا اوو ډكو د كوكنارو

د دهلېزونو په هغه تل کې
تې هندارې، میده میده کړې

په غوڅو شوو لاسونو پټې
د سرو گلونو کېډیو لاندې
خدای خبر چېرته د قسمونو
او د ښېراوو
د سمندر شور و

د ځنگلونو په شور او ځور کې
اسمان کړې خپلې دروازې پورې
د ډیوو چيغې
د دهلېزونو تل کې خپرې وې

Muerto de amor

¿Qué es aquello que reluce
por los altos corredores?
Cierra la puerta hijo mío
acaban de dar las once.
En mis ojos sin querer
relumbran cuatro faroles.
Será que la gente aquella
estará fregando el cobre.

*Siete gritos, siete sangres,
siete adormideras dobles
quebraron opacas Lunas
en los oscuros salones.
Lleno de manos cortadas
y coronitas de flores.
El mar de los juramentos
resonaba no sé donde.*

Brisas de caña mojada
y rumor de viejas voces
resonaban por el arco
roto de la media noche.
Bueyes y rosas dormían
solo por los corredores.
Las cuatro luces clamaban
con el furor de San Jorge.

Ajo de agónica plata
la Luna menguante pone
caballeras amarillas

a las amarillas torres.
La noche llama temblando
al cristal de los balcones
perseguida por los mil
perros que no la conocen.
Y un olor de vino y ámbar
viene de los corredores.

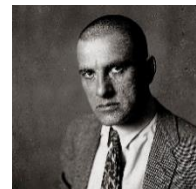
Madre, cuando yo me muera
que se enteren los señores.
Pon telegramas azules
que vayan del Sur al Norte.

Tristes mujeres del valle
bajaban su sangre de hombre
tranquila de flor cortada
y amarga de muslo joven.
Viejas mujeres del río
lloraban al pie del monte
un minuto intransitable
de caballeras y nombres.
Fachadas de cal ponían
cuadrada y blanca la noche
serafines y gitanos
tocaban acordeones.
Y el cielo daba portazos
al brusco rumor del bosque
mientras clamaban las luces
en los altos corredores.

ولادیمیر مایاکوفسکی - Vladimir Vladimirovitch Maïakovski

۱۸۹۳ - ۱۹۳۰

روسی لیکوال، شاعر، نقاش، سناریست او د ادب او هنر تیوریسین، مایاکوفسکی د ۱۹۱۷ تر انقلاب د مخه د روسی فوتوریسم (Futurism)³⁰ یوه مخکښه څېره وه. که څه هم مایاکوفسکی د نوي سوسیالیستي نظام ملاتړی و او د هغه له پاره د تبلیغاتي پوسترونو په جوړولو کې ډېر فعال و خو د هنر په ډگر کې یې د سوسیالستي حکومت ډېرېدونکې مداخله او د «سوسیالستي ریالیسم» را منځ ته کول ورته د منلو وړ نه و. د رژیم ځینې کرښې یې په طنزي کارونو کې غنډلې هم دي. په ۱۹۳۰ کې یې ځان وواژه.

30 فوتوریسم (آینده نگرۍ - راتلونکي-پالنه) یو هنري ادبي حرکت دی چې په ایټالیا کې یې وده وکړه او د روسیې په کډون نورو هېوادونو ته هم خپور شو. د فوتوریسم اساسات له تېر مهال سره پریکون، عصريت ته مخه کول، صنعت، چټکتیا او پرمختګ دی.

گورئ³¹

گورئ،

دا ستوري چې بل شوي
دا به ضرور د چا په کار وو
ضرور به چا کړی دا سوال و
چې دې پيدا شي
چاته به دا د لارو څاڅکي
هم مرغلرې ښکارېدلې
ضرور به څوک تللي و خدای ته
مخکې له دې چې شي ناوخته
ورته به پروت و په زاريو
لاسونه لپه
چې يې يو ستوري ته حاجت و
چې بې له ستورو يې خپل غم نه شو زغملای
بيا به لږ وروسته
خپلو دردو سره و تللی
د اندېښنو د پټولو په تلاش کې،
چا ته به ناست و
چې يې ډاډه کړي:
«ته خو اوس ښه يې کنه؟
اوس خو به نه ډارېږي؟»
گورئ

که دغه ستوري دي روښانه
دا به ضرور د چا په کار وو
دا به ضرور وه چې ماښام کې
که نور څه نه وي تش يو ستوری
هلته د بام پر سر ځلېږي

³¹ په اصلي روسي متن کې «واورئ»

Послушайте!

Послушайте!

Ведь, если звезды зажигают —

значит — это кому-нибудь нужно?

Значит — кто-то хочет, чтобы они были?

Значит — кто-то называет эти плевочки жемчужиной?

И, надрываясь

в метелях полуденной пыли,

врывается к богу,

боится, что опоздал,

плачет,

целует ему жилистую руку,

просит —

чтоб обязательно была звезда! —

клянется —

не перенесет эту беззвездную муку!

А после

ходит тревожный,

но спокойный наружно.

Говорит кому-то:

«Ведь теперь тебе ничего?

Не страшно?

Да?!»

Послушайте!

Ведь, если звезды зажигают —

значит — это кому-нибудь нужно?

Значит — это необходимо,

чтобы каждый вечер

над крышами

загоралась хоть одна звезда?!

سید رضا محمدی

۱۹۸۰؟

رضا محمدی د دري ژبې افغان شاعر او نقاد دی. له افغانستان بهر د پارسي ژبې په ټوله فرهنگي ساحه کې پېژندل شوی او منل شوی شاعر دی. محمدی د دري ژبې د کلماتو او تعبیرونو په کارولو کې د استادۍ تر حده رسېدلی دی.

سر دې لور و نوله باغه يې جلاکړې³²
ستا قامت نه دارېدل ته يې نسکور کړې
ته به نه مړې ستا تکل به تل ژوندی وي
تل به پايې د کندهار مېړنتوب تا کې
د جگړې پر ډگر ستا توره به تل وي
تل به ياده ستا مېرانه ستا ځواني وي
وېر به نه وي، ستا پر لاره به روان وي
شازلي، څو دا هېواد او دا جهان وي

³² دا شعر سيد رضا محمدي د جنرال عبدالرازق اخکزي د شهادت په مناسبت ليکلی و

ترا به جرم بلندی زیباغ ببردند
ز سرفرازی ات ای سرو سبز ترسیدند
تو زنده میمانی استواری ات زنده است
نشان کاکه گی کندهاری ات زنده است
شجاعت تو به روزنبرد خواهد ماند
به یاد کاکل خونین مرد خواهد ماند
عزات روحیه قهرمان شدن باشد
تو زنده می مانی تا وطن وطن باشد

جان مک کری - John McCrae

۱۸۷۲ - ۱۹۱۸

جان مک کری کانادايي طبيب، شاعر او ليکوال دی. په ۱۹۴۶ کې د کانادا حکومت مک کری ته د ملي تاريخي حيثيت درلودونکي شخصيت (Person of National Historic Significance) لقب ورکړ.

خوبولي سندرې

ځئ وېدې شئ لېمه گيو
اوبنکې ماشومانې ستاسې لوبو کې رغېږي په سر اوږي
په آرام شئ، د شپې غم داسې څه نه دی چې حساب شي
د هغو بناديو مخ کې چې سبا مو ترېنه ډک دی
څه، ویده شه، ته، زرگيه
د خوبونو په دنيا کې نشته، ځای د اوبنکو نه شته
ژوند به ژر درلره راوړي
بورنونکې غوندې ترهې
ها غمونه چې وروستی عمر به تت کړي
نو ویده شه، ته، زرگيه
آه، کوچنيو لېمه گيو!
د زاړه پسرلي مړې شوې ها غوتی چې
د ژوندون سېلاب میده کړې
هلهته بنکته يې ډېری ډېری خپرې کړې
بختورې واوړې لاندې
څه، ویده شه، نور، زرگيه
چې لا مخکې دې درزا نه لاس اخیستی!
دا کلونه چې بې غږه راځي، درومي
داسې څه ورسره نه شته چې بې وايي
خو همدومره چې خوب خور دی
ای زرگيه!

Slumber Song

-I-

Sleep, little eyes

That brim with childish tears amid thy play,

Be comforted! No grief of night can weigh

Against the joys that throng thy coming day.

Sleep, little heart!

There is no place in Slumberland for tears:

Life soon enough will bring its chilling fears

And sorrows that will dim the after years.

Sleep, little heart!

-II-

Ah, little eyes

Dead blossoms of a springtime long ago,

That life's storm crushed and left to lie below

The benediction of the falling snow!

Sleep, little heart

That ceased so long ago its frantic beat!

The years that come and go with silent feet

Have naught to tell save this — that rest is sweet.

Dear little heart.

پابلو نرودا - Pablo Neruda

۱۹۰۴ - ۱۹۷۳

د چيلي شاعر او سياستوال پابلو نرودا په ۱۹۷۱ کې د نوبل د ادبياتو جايزه وگټله. د نوبل د جايزې د ورکړې پر مهال نرودا وويل: «يو شاعر هم مهاله د پيوستون او يوازېتوب ځواک دی». د اسپانيې د جنګ پر مهال نرودا د اسپانيې په بارسولونا ښار کې د ديپلومات په توګه کار کاوه. د جنګ په اوږدو کې او په خاص ډول د کارسيا لورکا تر وژنې وروسته يې په زغرده او برالا د جمهوريت له لوري ملاتړ وکړ او د ژوند تر پايه ژمن شاعر پاتې شو. د ۱۹۷۳ د کودتا په ترڅ کې د نرودا کور ولوتل شو او کتابونو ته يې اور واچول شو. په دې وخت کې ناروغه و خو ويل کېږي چې په روغتون کې مړينه يې طبيعي نه وه. هغه، هغه مهال ويلي وو: «دلته يوازینی خطرناک شی، شاعري ده.»

ستا خندا

که دې زړه وي نو ډوډۍ مې رانه واخله
هوا هم واخله که غواړې
خو خندا دې را نه ماخله

ها د گلابو ډنډر چې دې په لاس کې
لکه د تورې را ته نیولی
هغه اوبه چې کله ناخاپه
ستا خوشالی کې په شریپ او شروپ شي
د سپینو زرو هغه خپه چې
د تا له لوري کله خپره شي

زه چې له سختې جگړې بېرته
کله راستون شم. سترگې مې سترې
پرې مې لیدلې، دنیا هغه ده
خو چې درشل ته درنېږدې شمه خندا دې واوړم
چې ما پسې بره اسمان ته خپږي
د ژوندانه چې خومره لارې شته دي
زما په مخه واړه راپرانیدستل شي.

گلې چې کله په توره شپه کې
ته راته گورې، د لارې تیري
زما په وینو ناخاپه سرې شي
نو را ته خاند،
ستا دا خندا به
زما لاسو کې
نوې وسله شي

د سمندر خواته، د مني وخت کې
خپله خندا کړه دې شان ته مسته
چې سپین ځگونه فوارې وکړي

په پسرلي کې به دې خندا ته
د هغو گلو رنگونه ورکړې
چې ما يې عمر په تمه تېر کړ
هغه کلاب، او هغه وسمه چې
زما د خاورې انګې کې خاندې

شپو پورې خاندې
ورځ، که سپوږمۍ وي،
که ورکې لارې، په جزيرو کې،
دغه مين هم چې ډېر ساده دی، ورپورې خاندې
خو چې زه سترګې کله پرانيزم
بيا يې ترمه
چې د پښو پلونه مې لېرې کېږي
يا بېرته تا ته درنېږدې کېږي
ډوډۍ مې واخله،
هوا، سهار او پسرلی واخله
خو گرانې هېڅ وخت
خپله خندا دې رانه وا نه خپې
که نه نو مرمه.

Tu Risa

Quítame el pan, si quieres,
quítame el aire, pero
no me quites tu risa

No me quites la rosa,
la lanza que desgranas,
el agua que de pronto
estalla en tu alegría,
la repentina ola
de plata que te nace.

Mi lucha es dura y vuelvo
con los ojos cansados
a veces de haber visto
la tierra que no cambia,
pero al entrar tu risa
sube al cielo buscándome
y abre para mí todas
las puertas de la vida.

Amor mío, en la hora
más oscura desgrana
tu risa, y si de pronto
ves que mi sangre manch
las piedras de la calle,
ríe, porque tu risa
será para mis manos
como una espada fresca.

Junto al mar en otoño,

tu risa debe alzar
su cascada de espuma,
y en primavera, amor,
quiero tu risa como
la flor que yo esperaba,
la flor azul, la rosa
de mi patria sonora.

Ríete de la noche,
del día, de la luna,
ríete de las calles
torcidas de la isla,
ríete de este torpe
muchacho que te quiere,
pero cuando you abro
los ljos y los cierro,
cuando mis pasos van,
cuando vuelven mis pasos,
niégame el pan, el aire,
la luz, la primavera,
pero tu risa nunca
porpue me moriría.

هاینریش هاینه – Heinrich Heine

۱۷۹۷ – ۱۸۵۶

الماني شاعر هاینریش هاینه ته د المان وروستی رومانیک شاعر او د رومانتيزم بشپړوونکی هم ویل شوي دی. ده وکړای شول چې روانه الماني ژبه په داسې ادبي او هنري ژبه بدله کړي چې تر ده دمخه یې ساری نه و. شعرونه یې تر بل هر چا زیات د موسیقي په پردو کې نغښتل شوي او نورو ژبو ته ژباړل شوي دي.

له کارل مارکس سره لیدنه یې د ژمن ادب لوري ته راکاږي او د مارکس په تشویق د سیاسي

شعر، طنز او هزل لوري ته مخه کوي.

د ژوند په وروستیو کې فلج کپړي او خپل وروستی وختونه په هغه څه کې تېروي چې دی ورته خپل «د توشک قبر» (Matratzengruft) وايي.

دې زما تياره ژوندون کې³³
يو ښکلوکي شان انځور و
اوس انځور، تللی، الوتی
زه په توره شپه کې غرق يم
ماشومان چې په تياره کې
وارخطا شي او داربړي
نو له وېرې چې ځان ژغوري
په لور غږ سندرې وايي
کلالي ماشوم زه هم يم
اوس نو دغو تورتمو کې
دا سندرې مرسته نه ده
خلاصوي خو مې له وېرې،

³³ د الماني متن په پوهېدلو کې مې له فرانسوي ژباړې مرسته اخیستې ده.

In mein gar zu dunkles Leben
Strahlte einst ein süßes Bild;
Nun das süße Bild erblichen,
Bin ich gänzlich nachtumhüllt.

Wenn die Kinder sind im Dunkeln,
Wird beklommen ihr Gemüth,
Und um ihre Angst zu bannen,
Singen sie ein lautes Lied..

Ich, ein tolles Kind, ich singe
Jetzo in der Dunkelheit;
Ist das Lied auch nicht ergötzlich,
Hat's mich doch von Angst befreit.

بوريس ويان - Boris Vian

۱۹۲۰ - ۱۹۵۹

فرانسوي ليکوال، شاعر، نقاد، کمپوزيتور، سندرغاري او د جاز موسيقي ترومپت غبرونکی د هنري خلاقيت يوه بېلگه ده. د وجودي فلسفې له کړيو سره نږدې پاتې شوی، د رېموند کونو (Raymond Queneau) د پاتافيزيک کالج «دایمي ساتراپ» و. په شعر، سندرې او داستان کې له کلمو سره لوبې او د نوو ترکیبونو ابداع يې د کار ځانگړتياوې دي. له حاکم نظام او ټولنيز سيستم سره نه دی جوړ او صريح انتقاد پرې کوي، ځکه خو يې ليکنې په وارو وارو د فرانسې د عدلي سيستم له خوا محکومې شوې دي. له «نظامي کړۍ» کرکه لري او په صراحت سره يې بيانوي. د ويان سندرې او شعرونه (که څه هم د هنري کيفيت له مخې د فرانسې په تدريسي کتابونو کې خپل ځای مومي) تر ۱۹۸۱ پورې يې (چې د فرانسوا ميتېران په مشرۍ چې احزابو حکومت جوړ کړ او د رسنيو فضا يې پرانيسته) د فرانسې په دولتي

او رسمي نادولتي راډيوگانو او تلویزیونونو کې د خپرېدو اجازه نه درلوده.

ويان د ۱۹۶۰ لسيزې د معترضو ځوانانو په منځ کې خورا منلی شخصيت دی.

34 خبرې شوې

خبرې ټولې
سل واره شوې
تر ما بهترې.
زه چې ليکمه
دغه سندرې
دا مې خوښېږي
دا مې خوښېږي
دا مې خوښېږي
تاسې در درومئ
خپل نظرونه
چېرته خوندي کړئ

³⁴ د دې شعر د پای ټکي (د فرانسوي متن وروستی کرښه) یو څه «کراهیت» لري نو په پښتو متن کې (وروستی درې کرښې) نرم شوي دي.

Tout a été dit cent fois

Tout a été dit cent fois

Et beaucoup mieux que par moi

Aussi quand j'écris des vers

C'est que ça m'amuse

C'est que ça m'amuse

C'est que ça m'amuse et je vous chie au nez.

ژوند د غاښ په شان دی

ژوند د غاښ په شان دی
اول دې ورته پام نه وي
ژوول پرې کوې
بیا ناڅاپه چينجن شي
درد کوي خو ساتل يې غواړي
علاج يې کوې، اندېښنه ورته لرې
خو که غواړې چې رښتيا ترې روغ شې
ايستل يې په کار دي. دژوندانه.

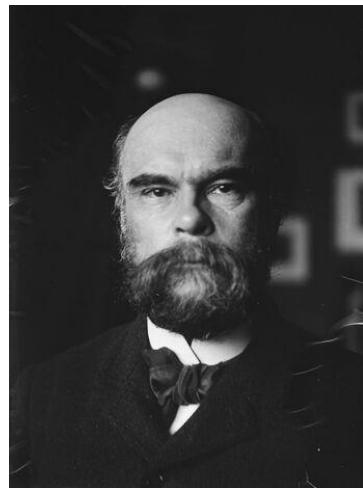
La vie c'est comme une dent
D'abord on n'y a pas pensé
On s'est contenté de mâcher
Et puis ça se gâte soudain
Ca vous fait mal et on y tient
Et on la soigne et les soucis
Et pour qu'on soit vraiment guéri
Il faut vous l'arracher la vie

پول وېرلېن - Paul Verlaine

۱۸۹۶- ۱۸۴۴

فرانسوي شاعر او نقاد، خپله لومړۍ ټولګه په دوه ويشت کلنۍ کې خپره کړه او تود هرکلی يې وشو. د سمبوليسټ (Symboliste) ادبي خوزښت سرلاری بلل کېږي. آهنگينه، روانه ژبه، «نیم-تیاره-نیم-رانه» انځورونه، په «نیمه کې» خبره کول، د ښکاره بیان پر ځای په نامستقیم ډول د لوستونکي په فکر کې د مفهوم تداعي کول د وېرلېن د شعر ځانګړتیاوې دي. وېرلېن هڅه کوي چې شعر يې د موسیقي په څېر په یو ناویل شوي بیان کې د مخاطب زړه ته لار وکړي.

په ۱۸۹۴ کال کې «د شاعرانو شهزاده» وټاکل شو. دا لقب له شپاړسمې پېړۍ را په دې خوا په انتخابي ډول هغو شاعرانو ته ورکول کېږي چې تر نورو متفاوت وي.

سمندريزه

له شوره ډک سمندر
د ویر ځپلې سپوږمۍ
تر سترگو لاندې
سره رېږدېږي
يو د بربېننا پرک
عجب، تور زری
په رڼې څړيکې
خر اسمان څيري
د اوبو هره څپه
په توپو غورځي
د ساحل تيرو
سره غږېږي
سره ځلېږي
پاس په اسمان کې
چې توپان ځغلي
تالنده څومره
په شرنګ غوږېږي

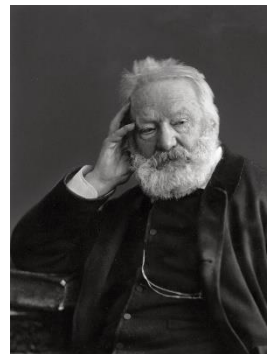
Marine

L'Océan sonore
Palpite sous l'oeil
De la lune en deuil
Et palpite encore,
Tandis qu'un éclair
Brutal et sinistre
Fend le ciel de bistre
D'un long zigzag clair,
Et que chaque lame,
En bonds convulsifs,
Le long des récifs
Va, vient, luit et clame,
Et qu'au firmament,
Où l'ouragan erre,
Rugit le tonnerre
Formidablement.

ویکتور هوگو - Victor Hugo

۱۸۰۲ - ۱۸۸۵

له شاعر او ادیبوه آندری ژید (André Gide ، ۱۸۶۹-۱۹۵۱) څخه و پوښتل شول چې د فرانسی تر ټولو ستر شاعر څوک دی؟ هغه وویل: «له بده مرغه هوگو!». د ژید خبره به یو څه د طنز رنگ لري خو دا ترې جوتېږي چې په فرانسوي ادبیاتو کې هغه څوک هم د هوگو له مقامه انکار نه شي کولای چې نه یې خوبېږي. هوگو لیکوال دی، شهکار ناولونه یې لیکلي دي (بېنویان یې لسکونو ژبو ته ژباړل شوی)، شعرونه یې لیکلي، د تیتر له پاره یې نندارې لیکلي دي او په نولسمه پېړۍ کې یې په فرانسه او اروپا کې د ازادۍ غوښتونکو نهضتونو سره ملتیا کړې ده. د اعدام د سزا کلک مخالف و، د عبرت له پاره مجازات ورته داسې ښکارېدل لکه ټولنه چې له مجرم څخه غچ اخلي، د

جنگ پر ضد او د سولې په پلوی یې تر هر ممکن تربییون خان رساوه.

هوگو له خپل هېواد او خپلو خلکو سره مینه درلوده او دا مینه یو طرفه نه وه. دوه میلیونه پارسیان د هوگو په جنازه کې حاضر وو.

ژن وچې ډوډۍ ته ناسته وه³⁵...

(1802-1885)

ژن، په توره خونه کې وچې ډوډۍ ته ناسته وه. کوم جرم به یې کړی و. خپل مسوولیت ته مې شاکړه، مجرمې ته – چې گونا یې ثابته وه – ورغلم او په تیاره کې مې، په غلا، د مریا بوتل وروړاندې کړ. د قانون خلاف! ټول هغه کسان چې زما په ښار کې د ټولني د نظم او سوکالی مسوولیت ورپه غاړه و، و قهرېدل. ژن په نرم آواز وویل:

-بیا به کوته په پوزه کې نه ننه باسم، ځان به د پیشو شوکارو ته نه ورکوم.

شا وخوا چغې شوې. دا ماشومه تا پېژني. پوهېږي چې څومره ضعیف او بې غیرته یې. هغه دې ویني چې کله څوک په غوسه شي، ته پټ پټ خاندې. په دې ډول حکومت نه چلېږي. هره شېبه عامه نظم اخلاډېږي. قانون نه شته. دا ماشومه نور حد نه پېژني، ته هر څه له منځه وړې.

ومې ویل:

-د دغو خبرو پر وړاندې بې ځوابه یم. گونا مې منم. تاسې ریښتیا وایاست چې په همدغه ډول مهربانیو ولسونه د تباهی پر لور بیول کېږي. ما هم وچې ډوډۍ ته کښېښوئ.

-همدا دې سزا ده. ورته به دې کښېښوو.

ژن په تیاره کې خپلې ښکلې سترګې ما ته راوړولې، د مهربانو موجوداتو په فطري ځواک یې راته ورو وویل:

-خیر دی. زه به مریا دروړم.

³⁵ «د نیکه والي هنر» له کتاب څخه د یو نظم منثور ژباړه

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**